

לקורות עיר ראסיין ורבניה

פלך קאוונא במדינת זאמוט

מראשית זמן ידיעת הופעתה ועד עתה
מאת

משה ב"ד שלמה זלמן מארקאוויץ

טיילדי עיר נאמאקסט ומתושבי עיר ראסיין הנ"ל
בע"ה הסתבר ספר שם הגדולים השלישי ב"ה.

מחיר המחברת קודש להר"ר ספרי, שם הגדולים השלישי

יצא לאור ע"י בני הרב הג' וכו' ס"ר זלמן טוב
מארקאוויץ ג"י מוואלאזין עם הנהגות והערות ממנו

ווארשא

בדפוס החשמלי ע"י ארי' יהודה ליב ליפשיץ מוראנאווסקי 47
שנת איל תערב לפ"ק

ЛЕКОРЕСЪ ИРЪ РОССИИНЫ

т. е. История г. Россіенъ Ков. г.

Составилъ М. Марковичъ, изъ Россіенъ

Издание 3. Т. Марковичъ, изъ воложина

דבר אחד אל הקורא

לא ערכתי את המחברת הזאת בשביל להתימר בכבוד מחברים. מפני שכבר ידוע ומקובל בקהל רב תודה לדי' ספרי הנדל"ש, שם הנדל"ש השלישי בשני חלקים היא מערכת נדל"ש. ח"ב מערכת ספרים, הנדפס בוויילנא בשנת עת"ר [עד חצי האות א']. אך הסיבה הראשית הזאת הכריחה אותי לערוך זאת למען הראות לכל את גאוני עירנו ונדל"ה אשר היו בה ואשר יצאו ממנה, וכמו העיר ווילנא העיר הנדולה לא"קים אשר נקראת בפי כל "ירושלים הליטא" כן נוכל לקרא את הקריאה הזאת על עירנו **ראסיין**, "ירושלים הזאמט" באשר ממנה יצאו גאוני ונדל"י ישראל, הן בחלק האורתודוקסי, כי יש כמה וכמה גאונים ונדל"ים ששרתו ושמשו בכתר הרבנות מילדי עירנו, ואף בזמנינו אלה יש כמה וכמה גאונים ורבנים יבדלו לחיים טובים כן ידכו המשרתים בכתר הרבנות בכמה קהלות קדושות, והן בחלק ההשכלה אשר יצאה ממקור ברלין מצאה קן לה בהערים האלה כמו ראסיין, זאנער, ועוד, [עין, כתולדות היהודים] להפופיסוד דיר גרעטץ, ועין ס', חכם ושר' להרחיח מיע] ושטה של עירנו יצא למרתקים בכל מרחבי הכל לאחת קהלות הקודש היותר מצוינות במדינת זאמט, אשר על כן פעלתי זאת למענה, ולמען להתימר בכבוד עיר אשר היתה מנדלת תורה וחכמה במקום אחד וכל אנשיה עשו פרי הן לתורה והן לתעודה וזה קרוב להמשים שנה אשר אני מתגורר פה ומכיר אני היטב את המקום הזה שריבה ומפת הרבה גדולי ישראל ומאוריו שזכרם לא יסוף מאתנו עד עולם.

משה מארקאוויץ

בעד המחבר ס', שם הנדל"ש השלישי בשני חלקים,

מכתב תהלה

מכבוד בני הרב הג' וב' מר זלמן טובי' מארקאוויץ נ"י מוואלאוין.
ב"ה טו"ב סבת. תער"ג לפ"ק. פה קאוונא.

אל כבוד אדוני אבי יקירי, תוקר נכבד, רב הכשרון, החכם משכיל על
דבר אמת. וכו' מ"ד משה נ"י בעל המחבר מ' שם הגדולים
השרישי בשני חלקים.

אחרי דרישת שלומך הטוב באהבה רבה כמשפט.

קברתי מחברתך, שקורות ערי ישראל ורבניהם ראשין, קראן, נאואהרדאק,
שאתה חושב להר"ל בעוה"ש, והנה כאשר העיפותי עיני על דבריך
היוצאים ממקורות נאמנים והסדורים בטוב טעם ודעת, ותאורנה עיני מגדל
יפעת הפנינים היקרים החדשים אשר שבצת בעמרת עם ישראל אלו הם אנשי
המעלה, אדירי ישראל, פארי הדור, גאונינו וגדולינו, שבכבודם הגדול אנו
יכולים להתיימר בכל חיי גלותנו, מלאכה גדולה ונפלאה ראיתי כאן, מרנלות שהיו
פוזרות עד הנה בזכרונות בני ישראל הנפוצים בגולה נאספו כעת יחד אחת מהן
לא גערה, הודות ליניעתך הגדולה, ולכשרונך הנעלה, מעשי ירך אלה מעיזים
על עצמם מה רב ערכם וחשיבותם, ולהסבמתי אינם צריכים [רק עשיתי את רצונך
והנחתי את ספרך במקומות אחרים שטעמתי לפי דעתי ראוי ונכון להעיר ולהזהר]
ובפרט כי תורה לר' יצאו לך מוניטין בעולם על ידי ספרך הנפלא במקצוע זה
רב הכמות והאיכות, שם הגדולים השלישי, יראו נכונים ויהללו את מעשי ירך
ואת כשרונך הגשנב, וזכרונך הנפלא, כי רוח ספרים הערה ושפוכה עליך,
שהגדלת לעשות לדרך בנתיב גדולי המחברים המשכילים בענין זה שחקרי
ודרשו דור דור ודרושו, דור דור וחכמו, וראוי והגון הוא כי גם כבודך יחד
בקהלם, ושמן יהי חרות בספרי תולדות ישראל לדור אחרון למזכרת תפארת, כאשר
שעמקת באמינה שלמה, והתעוררת בתשק נמרץ לעמוס עליך העבודה הכבדה
הזאת, והקדשת רוב עתותיך לזה, ומשמיא קא וכו' לך להעלות זכרון ישני עפר,
הנאונים הצדיקים והחכמים והמשכילים המזהירים בספירים, על שמי התורה
והספרות כזה הרקע, אשר זכותם עליך ועלינו תגן ותופיע כי תחזינה עינינו
בשוב ד' לציון ברחמים, ונזכה לעת יקומו ישני עפר מקברותיהם לחרות בשמחה
את פניהם ולהתענג על ספריהם, ואברך אותך בהצלחה שתוביל להוציא את
יתר כתבי ירך לאור עולם, ממני בנך המברך אותך בכמרים.

זלמן טובי' מארקאוויץ

מערכת ראשון

יוכל שי מנת מרחשת , ברוב רחשי אהבה ויקר. לכבוד בני הרב הג' וב' מר.
זלמן טובי סאראאווין ג" בואלאווין , ולרעיתו העדינה הצנועה מנב"ת מרת
איטל תחי' , בת הרבני הנכבד המפלג מוקיר ורחים רבנן ר' יוסף יוזל פערסקי
גיי זקן-העדה בואלאווין , ולבתם מרת שרה תחי'

מקמר מונש מאת אביהם

המחבר.

זכור ימות עולם בית שנות דור ודור
(דברים ל"ב. ז')

קרית חכמים עיר ההלכה ונבכדה, **ראסין** במדינת זאמט, עיר ואם בישראל מימי קדם, מתא ריתבא על נהר, ראסא ועל נהר, ווילקופא, כן מזכיר אותה ה' הגדול מריה משה מרדכי ראבינאוויץ אבר'ק ראסין, בס', מקום שמואל שא"ה ה' להנאון הגדול בדורו מריה שמואל מק"ק אלמונא, עיר אשה אחת שנהרג בעדה ממך לעיר קראו בשנת תפ"ב, היא אחת מערי יהודה העתיקות במדינת זאמט, האגדה מספרת כי העיר הזאת היתה לפנים בירת נסיכות זאמט, ועד היום נמצא בה רחוב הנקראת, רחוב הסנסורית, Сенаторская ул, בה היו בתי ישיבות ואחלי תם לתורה ולתעודה, רבניה ראשית נאני ארץ. אנשי שם, נקובים בשמותם בקרא היורות, והעמידו תלמידים הרבה לדון ולתורות, רובם קרובים זה לזה, בני משפחה אחת משפחה רמה, ובתוכם גם אבות חכמים, היא עיר עתיקה מאוד ורבת הימים, רבי יתר מעיר, קראן שכנתה ורעותה, ולפי ספירת הסופרים ורושמי ראשיתה עברו עליה יותר מן שבע מאות שנה מאז נוסדה ותהי לעיר, * ועין בהלקסון של ברקרוי—עפרון חלק ג' עמוד ק"ז, מערכת ראסין וזל, היא אחת מהעירות העתיקות לפנים היתה מרכז האדימינסטראצ' של נסיכות זאמט, בראשונה היא נזכרת בשנת י"ג לא"ף הששי בעת שקבל, מינראווי הגמך הגדול הליטאי—והזאמטי את רת הנוצרי, נתן בסתנה חצי החבל של ראסין ומביביה לנושאי—החרב, בשנת תקנ"ז נכנתה העיר ראסין לעיר הסתיו בהנציבות הוילנאית, בשנת תקנ"ז בפ"ך ליטאי, בשנת תקס"ב בפ"ך ווילנא, ובשנת תרי"ב בהפ"ך אשר נתבונן מחדש

(* РОССИИНЫ одно изъ древнейшихъ поселеній края, некогда здѣсь былъ главный административный центръ жмудскаго княжества, впервые упоминается въ 1253 г, когда „Миндовгъ“ принявъ Христіанство подарилъ половину Россиенской области меченосцамъ; въ 1796 г, Россиены назначены уѣзднымъ городомъ Виленскаго намѣстничества, въ 1797 г, Литовской губ. въ 1802 г. Виленской, въ 1842 г. Вновь образованной Ковенской губ; 7455, жителей (большею частію еврей), главное занятіе которыхъ заграни. Торговля Преимущественно Лѣсомъ и зерновыми хлѣбамі; Синагоги 2, классн. 2, и еврейск. учил, - въ 1, вер, развалины кальвинисткаго собора, разрушеннаго шляхтою во время барской Конфедерацій ;

[Энциклопедіе Словарь Брокгауза и Эфрона, Томъ 53, стр 117.]

ביערכת ראשון

באונא, תושבית סך ז' אלף ותניה (רובם יהודים), עיקר פרנסתם המסחר לחלל ביערות וכל מיני תבואה, יש בה שני בתי כנסיות (והיום שמונה), שני בתי-ספר נמוכים כלליים, ואחד ליהודים, בימים הראשונים נחרב ונהרס בתחום הראשון של העיר, בית התפלה להקאזואניסקים, ע"י איש אורח הפולנים, בימי מרידה שווע ונכבדי המדינה, עכ"ל.

אבל בתקדו ודרשנו עיר קהלת ישראל בכלל, וקורותיה בה בפרט, נחליצ ונאמר כי מושב היהודים בעיר ראשון אינו אך כשלוש מאות שנה, קמנד ויצערה היתה בה עדה ישראל בראשית התתישבות בתוכה.

מן הרבנים ששמשו ושרתו בעמדת הרבנות בהעיר הזאת בלתי נודעים לנו רק סן תחלת המאה הרביעית לאלף הששי, או היה הנאון הנפלא החסיד המפורסם מיה **אברהם במיה חיים ליסקער מפונא** לאב"ד בעירו, ונפטר בעיר הנזכר בשנת תס"ד, חבר שני פרושים על המשינות. (א' באר אברהם). (ב') מי באר' ונרפסו בפעם הראשונה בפ"פ דארד בשנת תס"ז, ופעם שנית נרפסו בעיר אמשטראם בשנת תפ"ז, ונס דובא מטע חלושי תורה בס', ברבת אברהם בפרשה וארא, ובפרשה ואתחנן, לנכדו הנאון מיה אברהם זאבארדיר כ"ס דק"ק ואמשטאם הנרפס בזאקווא בשנת תק"א, ונס היה הלמיד של הנאון מאוה"ג מיה יעקב אב"ד ור"ט דק"ק לובלין ותלמיד של בנו הנאון רשבבה"ג מיה אברהם יהושע העשירי אב"ד ור"ט דק"ק לובלין ובק"ק קראקא הנקרא רבי' העשירי שנפטר בשנת תכ"ד, ונס היה נכד של הנאון הגדול בע"ס שרית, משאת בנימין:

אחרי הנאון מיה **אברהם ליסקער** אב"ד הג"ל עלה ע"כ כסא הרבנות בנו הג' הגדול מיה **זאב וואלף** לאב"ד בעירו, נפטר בערך שנת ת"פ ומגורכ בעירו על ביה"ק הישן, נזכר בס' בן אורי' על התורה הנרפס בזאקווא בשנת תפ"ט:

אחרי הנאון מיה **זאב וואלף** אב"ד הג"ל עלה על כסא הרבנות בנו הנאון הגדול מיה **מושה מרדכי ראבינאוויץ** לאב"ד בעירו, נפטר בערך שנת תק"ך ומגורכ בעירו על ביה"ק הישן דובא בשרית, מקום שמואל' שא"ה ה' ע"ד אשה אחת שנהרג בע"ה סמוך לעיר קראו בשנת תפ"ב:

אחרי הנאון מיה **מושה מרדכי** אב"ד הג"ל עלה על כסא הרבנות בנו הג' הגדול הצדיק העט מיה **נח נתן נטע ראבינאוויץ** לאב"ד בעירו, נפטר בשנת תקס"ה י"ז לחורש אב, ומגורכ בעירו על ביה"ק הישן דובא בשרית, משכנות יעקב בחלק חר"ט שא"ה נ"ג להנאון הגדול מיה יעקב אב"ד ור"ט דק"ק קארלין הנרפס בוילנא בשנת תקצ"ה, ונס היה חתן של י"א אדר ראשון.

הגאון הגדול מ"ה משולם זלמן קאצינעלענבויען אבד"ק ראגאלי ובק"ק קידאן והג"ר, שנפטר בשנת תקל"א :

בימי הגאון מ"ה **נח נתן נטע** אב"ד הני"ז, חי בעירו הגאון החסיד האמיתי מ"ה **דוד ז"ל** נפטר בשנת תקס"ח א"ר, ומנ"כ בעירו על ביה"ק הישן, אחיו של הגאון מ"ה אברהם שוועקשנער אבד"ק מעלז, בנו של הרב מ"ה אליהו ז"ל, כנזע הגאון בע"ז, מגלה עמוקות וגם היה אבי אמו של הגאון המקובל איש אלקי מ"ה אליהו אבד"ק שאט, ובק"ק ראגאלי, ובק"ק סלאבארקא, ובק"ק קאליש. אשר הפליג מאד בשבת וקינו ז"ל, ועל כל צרה שפ"ת שלח להתפלל על קברו, וחתניו של הגאון מ"ה דוד הני"ז היו הרבנים הצדיקים בעירו מ"ה רפאל ז"ל, ומ"ה צבי הירש ז"ל ד"ץ דק"ק ראסין, ומ"ה יחזקאל ליב ז"ל, אשר למדו כולם יחד בשקידה בעירו ומנחתם כבוד בעירו על ביה"ק הישן, וש"ל הרב מ"ה יעקב מנישטארט אבי של הגאון מ"ה אליהו אבד"ק קאליש הני"ז.

וגם חי בימיו בעירו הגאון הגדול תחסיד המקובל איש אלקי מ"ה **שמואל** הנקרא בפי כל ר' שמואל חסיד זצ"ל, נולד בשנת תקי"א בעיר נאדור פדך קאוונא (לפנים היתה שייכת למדינת פריסען) ונפטר בעירו בשנת תקפ"ד ביום ג' י"ט חשוון בן ע"ג שנה ומנ"כ על ביה"ק הישן, ולאור תורתו וצדקתו וחסידותו הלכו רבים וכן שלמים ובתקופת ימיו גלוה יחד עם עוד שני המאירות הגדולים, ויהיו לאנדרה אחת בעירו, ויגורו שלשתם בכל חפצי ומחמרי תכלי, וברוח קדשם אשר לבשתם נצמדו יחד ללמוד בחסידות ובפרישות בקדושה ובטהרה חכש עשר שנים רצופות, ורק תורת ד' היתה חפצם יומם ולילה עד אשר ט"א הארץ תהלתם, היו נקובים בשם, אנודות חסידים שלשה חכמים ושם החברים השנים. א' הגאון החסיד המפורסם המקובל אלקי מ"ה משה זצ"ל אשר בסוף ימיו היה אבד"ק מעלז ושם מנ"כ בערך שנת תק"ע, והשני צו הגאון החסיד המפורסם המקובל אלקי מ"ה מרדכי זצ"ל אשר בסוף ימיו היה אבד"ק פאקראי פ' קאוונא ומנ"כ בעיר יאניסקעל פ' קאוונא נ"כ בערך שנת תק"ע, הן הטה שלשה אבני קודש האלו אשר היו תואמים בלסודי ד' משך רב כזה יתנו עיניהם כי הפליאו לחדש הרכה חרושי תורה בכל מקצועות וחדרי התורה בגללה ובנסתר ונרפסו מהם מעט חרושי תורה במ' זכרון יעקב לנבדו הגאון הגדול מ"ה יעקב בענדעסמאן אבד"ק בויעק במדינת קורלאנד, בשם תורת חסידים מעט שייך לנפ"ת, ומעט שייך לפוסקים, ומעט כבינת המקרא בתנ"ך, ומעט הלכה למעשה, וגם היה מנמנם הראשית להשריש ולהעסיק מדה טובות, ובכל תודש ותודש ציינו בהטבלא איזו מדה ולעסוק בה, והגאון הקדוש מ"ה שמואל חסיד הני"ז היה דרכו בקודש לנסוע אל

הנריא ו'ל מוילנא שתי פעמים בשנה, והנריא ז'ל כבד אותו וקרא אותו, התמיד
 מזאמוט'; הנאון מוהריש חסיד הנריא נולד לאביו הצדיק התמיד מ'ה ברוך
 ד', שהיה צדיק תמים וחסיד נפלא, ושלשים ושנים שנה התענה בכל יום,
 לבד כשהיה לו אורח הנון או סעודת מצוה, וגם אז, אבל רק לחם יבש,
 וכאשר העיד עליו בנו הנאון מוהריש חסיד הנריא כי לא אכל כל ימיו דברים
 היוצאים מן החי, ויחי את נפשו בשמן וגדולי קרקע, והרי' ברוך זה היה נכד
 של הנאון הצדיק המפורסם בדורו מ'ה ברוך בענדעט ז'ל המכונה ר', בענדעט
 פארקעווער' מפני סבת המאורע הזה כי בהיותו בן עשר שנה כבר הי'
 מפורסם געיליו גדול וכביר, נודע שמו בשערים, אביו הי' נאון גדול
 ושמש אז בכתל הרבנות בעיר פוזנא, ויהתתן עמו נכיר גדול אחד מלובלין
 ויתקשרו בתנאים כי ישא בנו העילוי ר' בענדעט, את בתו, והבטיח לו
 לתת נדוניא סכום רב ועצום בעת ההיא, ורחנ השכונות הביאו עמו לובלינה
 לחדות בשמחה את פניו, וזה היה בשנת ת"ח כאשר החלו הצרות האיומות
 ישבאו על עמינו ע"י הצורך שחוק ממא, באגראן המעליניקי ישי', ויסבו אז
 הקאזאקן גם את עיר לובלין ויהרנו עם רב מישראל וברביהם גם את המתותן
 ש' ר' בענדעט, ורק אשתו והכלה הי' להם נפשם ישר, ועוסו כנוסת חרב
 יחד עם כל יתר האנשים שנמלטו מהעיר, ובקשו מפלט למו בערים הקרובות
 שיר הצר הצורך לא הגיע שמה, בין הנסים הי' גם ר' בענדעט, והקאזאקן
 רדפו אחריהם וידבקו את ר' בענדעט, וירמסוהו ברגלי ופרסות סוסם ויפצעוהו,
 ודם רב יצא ממנו, בראות זה הרודף חשב אותו למת וישב על עקבו, ור'
 בענדעט רק התעלה ובפתחו עיניו וראה כי הוא יחידי ואין איש עמו, חגר
 שארית כתו ויתנער טעפר ויגיע אל אמת חמים וירחץ ראשו ופצעיו, ומעם
 מעט שב רוחו אליו, וילך הלך ונסוע עד כואו אל עיר קאזאקא, רק
 הרושם מפרסות הסוס, פארקעווא' נמכעו בראשו ובמצחו, ובשבי' זה כנוהו
 כל ימיו בשם ר', בענדעט פארקעווער', ומרוב המכות שהוכה ע"י הצר הצורך
 בגבל מוחו ונלקה בשמחה וישבה את כל העבר עליו, ולא זכר מאומה מכל
 ימי חייו והצרות שעברו עליו, ויהי כקמן שנוכח; בעת ההיא הי' בקאזאקא
 נכיר גדול אחד נדיב לב ובעל בעמיו אשר חמץ על האוטללים הרבים שנהרו
 לעירו, ופתח להם את דלתות ביתו שהי' פתוח לרוחה לכל מר נפש ואכילם
 ושקם ויחזיקם בכל צרכיהם כל ימי שנתם בביתו, לשם ולביתו בא גם ר'
 בענדעט בתוך המון עניים הגמלמים מפני הרודפים, ואז נעשה ביתו, בית ועד
 לחכמים' כי היו שם חכמים רבים וגדולי תורה, והיו יושבים ומפליגים בחדושי
 תורה, פעם אחת בשמיע ר' בענדעט את שיתתם התערב גם הוא באיזה פלפול
 וחדוש הלכה, ופיו פתח בחכמה כאחד הנדולים, האנשים התפלאו למשמע
 אזניהם

אזניהם ויחלו לרתות על קנקנו וימצאו קנקן חדש כפי ישן, וכי הוא מלא
ונרדף בתורה, ובשכלו החד הפליא את כולם, ועל שאלתם בן מי זה העולם
הוא, לא יכול לענות להם מאומה, כי בשכבר הימים הכל נשכח ממנו, כשמוע
ואת הנביר הנז שמח בלבו על אשר בא בצל קורתו עלם נחמד כזה, ויעצוהו
להיות לו לבן, וכי יקח את בתו לאשה, ויקשרו ביניהם קשר תנאים, ויבטחו
נדוניא אקף ומאתים טהאלער, ארבערמשי' שהיה נחשב אז לטוב עצום בעת
ההיא [כאשר אין חזון הכסף נפרץ בימים ההם] ובהגיע תור הנשואין, עשה
הנביר בשבוע שלפני החתונה משהארות וסעודות נדולות ככל יום לאנשים שונים,
ולאחרונה הנדיל בלי האחרון לפני החתונה עבור כל העניים והאכזרנים שהיו
או בהעיר ופזר להם נדבות כסף לרוב, וכך העניים היו שמחים ומוכי לב, וישתו
וירגו ויצהלו בשמחת מסיבם ואיש חסדם רק בקצה הישולתן האחרון יושבה אשה
עניה אחת וכתה, וכך ארכ לא בא אל פיהם, ואנלי דמעה התגלגל מעיניהם
על לחיים, זה תרה לאחד הקרואים, ויאמר לה אשה פתיה למה תבכי ולמה
הרע לבכך לערבב שמחת איש חסדינו, והנך עצובה בשעה שכולם שמחים,
ותען לו האשה ותאמר ואיך לא אבכה כאשר התתן הזה הוישב בראשיכם שהוא
סיבת שמחתכם הנהו חתן בתי היושבת עמכם כזה, האנשים התרישו ולא ענו
דבר, ובכל זאת נתגלגל הדבר והגיע לאוני המתות והחתן ר' בענדעט, ותהי
שם מרומה נדולה, וכאשר החלה האשה וכתה לחזק לזאת ימי שבתו בביתם
לפני המהפכה וקשורי התנאים בלובלין החל זכרוננו לשוב אנו וזכור כי אמנם
זאת היא ארוסתו מקדם, ויחליט ויאמר כי יקח רק אותה לאשה בהיותה קודמת
לו והתנאים השניים נבטלו ככלי אין הפץ בו, והנביר המתות מען כי מזה
גם נסתחפה שדה האלמנה ובתה ע"י הצרות שבאו עליהם, ולפשר הרבר
ישבו רבנים למשפט ויחליטו כי כאשר קצרה ידי האלמנה עתה למלאות את
דברי התנאים, והמתות כבר אינו, הנה התנאים בטלים, אך ר' בענדעט לא
אבה שמוע גם לקולם, ויעזוב את עושר מתותו וכלתו, ויחזור לו כל המתות
הרבות שנתן לו, ובו בלילה נשא לאשה את הבלה הראשונה העניה, וחי עמה עד
יומו האחרון בעיר גארוד, [כן כתב לי הרב"ג ההה"ש מ"ד יצחק אייזיק בן—
טובים שי מעיה"ק ירושלים ת"ז נכר שר הגאון מהר"ש חסיד הנ"ל] וכתב לי
עוד כי שמע ממר אביו ז"ל כי אביו הגאון מהר"ש חסיד הנ"ל אמר לו כי
פעם אחת נילו לו בן השמים כי הוא נצר מגזע התנא דבי זכריה בן הקצב
המוכר כמה פעמים בש"ס, ויחמו של רבי זכריה ולמעלה הוא נצר מגזע דוד
המלך ע"ה ז"ע; ובשנת תקס"ז היתה שריפה נדולה בעירו ונשרפה כל העיר,
הגיעה האש להבית ששם ישבו ולמדו הגאונים הנ"ל והאנדה מספרת כי
הגאון מהר"ש חסיד הנ"ל יצא ההוצה והתפלל ליד, או נשאר הבית על עמדו,
והאש

מערכת ראסין

האש לא שלטה הלאה, ועל מקום הבית הזה עומד כעת בית תפלה ונקרא בשם, חסידים קלויי; והגאון מוהר"ש חסיד הנ"ל היה תתן של הרה"ג הצדיק מ"ה זאב וואלף מעיר ראסין, בהרה"ג הצדיק מ"ה שמואל ספונגניאן, בהגאון הגדול בדורו מ"ה דוב בער שהיה אב"ד פלונגניאן והמדינה, אשר הובא בשורת כנסת יחזקאל בשאלה זו בשנת תצ"ב, להגאון הגדול בדורו מ"ה יחזקאל קאצינעלענבונען אב"ד ורים דק"ק אה"ז, וגם היה ניסו של הנאונים הגדולים הצדיקים מ"ה דוד במ"ה אליהו ז"ל מנזע הגאון בע"ה, מנלה עמוקות הנזכר לעיל, ומ"ה אליהו אב"ד רימפעווא שנפטר בשנת תקע"ו, ומ"ה מנחם מענדל שהיה ר"מ דק"ק מינסק שנפטר בשנת תקע"ז בע"ה, יעיר קינוי על מס' קנים, ועוד ספרים, ומ"ה מנחם מענדל אב"ד פאנוויעז שנפטר בשנת תקס"ח בע"ה, חמים יתיר, ושל הרב הצדיק מ"ה יעקב ז"ל אבי של הרב מ"ה גבריאל מעיר ראסין, וגם היה הגאון מוהר"ש חסיד הנ"ל אבי של הרה"ג מ"ה יהודה ז"ל, אשר הוא היה אבי של הגאון המפורסם מ"ה יעקב בענרעטמאן אב"ד ק"ק בויסק במדינת קורלאנד בע"ה, זכרון יעקב" על שורת הנדפס בוילנא בשנת תרל"ד, ובנו השני היה הרב המופלג מ"ה שלמה זסמן ז"ל שהיה רב ממעלה"ם בעיר ראסין והנ"ל, ואח"כ היה רב ממעלה"ם בעיר ביאליסטאק שנפטר בשנת תרי"ז אשר הוא-אבי של הרה"ג התה"ש מר יצחק אייזיק בן-מובים ש"י שנולד בראסין בשנת תרי"ב, וכעת תושב בעיה"ק ירושלים ת"ו, חבר מחברת בשם גאון יעקב" היא תוכן דרושי אשר דרש ביום כ"א סיון במעמד רבנים וגדולים בעת חנוכה בתי שכונת, אה"ל יעקב" נדפס בעיה"ק ירושלים ת"ו בשנת תרס"ג, וס' עצת שלום" ע"ד שאלת היהודים ברוסא בימים האלה, וס' תינוני אב, תוכחת מוסר לבר מצוה נדפס ג"כ בעיה"ק ירושלים ת"ו בשנת תרנ"ט, ועוד ספרים, ובנו השלישי היה הרב המופלג מ"ה ברוך בענרעט מעיר שאוויז ושם מנ"כ; וגם היה חבירו של הגאון המקובל איש אלפי מ"ה אברהם בר' שלמה מכפר סאין בקרבת העיר ראסין נפטר בעיר ראסין בשנת תקע"ו ומנ"כ על ביה"ק הישן, ומספרים עליו נפלאות אין מספר, שהיה זקינו של הגאון מ"ה אברהם חר"ף אב"ד פיקעלין, וחתנו היה הרב המאה"ג מ"ה יחיאל מיכל אב"ד ווידוקלא מחוץ ראסין וגם היה חבירו של הגאון התרי"ף מ"ה אריה ליב ב"ד יצחק ז"ל שהיה ראב"ד ומ"ס בעירנו ונפטר בשנת תקע"ו מ"ו שבט כ"ז מ"כ שנה, ומנ"כ אצ"ו במערה אחת על ביה"ק הישן:

אחרי הגאון מ"ה נח נתן נטע אב"ד הנ"ל עלה על כסא הדבנות בנו הגאון המוכהק והמפלא מ"ה דוב בער ראבינאוויץ לאב"ד בעירנו, נפטר בשנת תרנ"ו חשוון ומנ"כ על ביה"ק הישן, הוכא הסכמותו על הש"ס הנדפס בוילנא בשנת תקצ"ו, ועל ס' פרי יצחק" על תרי"ג מצות להגאון המקובל מ"ה

מריה יצחק אבד"ק שקוד הנדפס בוויילנא בשנת תקצ"ד, שהיה אחי של הרה"צ מריה זאב וואלף מעיר קעליס, ואבי של הרבנים הנדולים מריה מרדכי ראבינאוויץ מעשירי ומיקירי עיר ראסין שנפטר בשנת תרי"ג ביום ג' כ"ז כסלו ומנ"כ על ביה"ק הישן. ומריה שלמה זלמן ראבינאוויץ מעיר ראסין שנפטר בערך שנת תרל"ז ומנ"כ על ביה"ק החדש, וחותן של הרה"צ מריה נתן נטע גאטקין מעיר ראסין שנפטר בעיר קעניסכערנ בשנת תרכ"ז ר"ח ניסן:

בימי הגאון מריה **דובער** אב"ד הגל חי בעירו הרב הנדול הצדיק המקובל מריה **מנחם מענדל** ז"ל מראסין, שהיה שריב דק"ק נירמענאלי מחוז ראסין, ועשרים שנה לפני מותו עזב מלאכת השריב, וישב ללמוד בעירו בביהמ"ד הנדול, ונפטר בשנת תקצ"ז ומנ"כ על ביה"ק הישן:

וגם חי בימי הגאון הצדיק המקובל מריה **משולם זלמן** ב"ר ארי' ז"ל שהגיד שיעור ש"ס רבעלי בתים מופלגים נדולים בביהמ"ד הנ', ונפטר בשנת תקצ"ז ביום ה' ט"ז אלול ומנ"כ על ביה"ק הישן, ובנו היה הרב הכאה"צ הצדיק מריה **אהרן** שהיה דיין מצוין דק"ק ראסין, ואח"כ היה דיין דק"ק קאוונא ושם מנ"כ בערך שנת תרל"ד, וחתנו היה הגאון מריה משה ב"ר רפאל לערנבאט מעיר ראסין שהיה אבד"ק סאסטאקען במדינת קורלענר שנפטר בשנת תרס"ז:

וגם נולד בימי הגאון הנדול החכם הכולל פאר הרור מריה **משה יצחק** במריה **משולם זלמן הלוי**, נולד בעירו בשנת תקע"ב, והיה אב"ד באחד עשר קהלות, וא"ר הן, סאסטאקען, ווינדוי, גאלדינגען, שוועקשנא, קרעטינגא, מאורין, ליבוי, פאלאנגען, פאניוועז, פלונגיאן, ובסוף ימיו היה אבד"ק יאנוסטאו פלך סובאלק ושם מנ"כ בשנת תר"ץ בל"ה ש"ק פ' קדושים בן ג'ת שנה, היות אחריו חרושים על הש"ס ונדפס על מס' ברכות בעיר שמעטין בשנת תרכ"ג, ועל יתר המסכתות לא נדפס לע"ע, ועל פוסקים, ומדרשים, וילקוט, וכו', לא היות דבר מתוה"ק אשר לא פירש עד הפשט הישר, והדרוש, והגאון מאה"צ מריה ישראל ליפשיץ אבד"ק ראנציג מזכורו בספרו, תפארת ישראל על משניות במס' כתובות פרק ג' ובמס' סוטה פרק ח', ובמס' קדושין שתי פעמים בפרק א', וכתב עליו בזה"ל, הקשה לי אדם קשה כבודי, שהיה תלמיד של הגאון הנדול המקובל איש אלפי מריה אליהו אבד"ק שאם, ובק"ק ראנאלי, ובק"ק סאסטאקא, ובק"ק קאליש, ובנו היה הרב הכולל מריה שלמה הלוי, וחותן של הגאונים מריה דובער זאב וואלף ליפשיץ אבד"ק סרעדניק בע"ס, מעין חיים וס', באר, חיים

חיים ועוד ספרים, ומרה מנחם נחום שרגא פייביל רעוועל יליד ראסין שהיה אבד'ק לינקעווא, ובק'ק פרען, ונפטר בקאוונא בשנת תרנ"ו ח' אייר בן נ"ח שנה, ויבד'ק לחיים טובים הנאון מרה כתריאל אהרן שרימא בעת אבד'ק יאנוססאוו על מקום חתנו הנאון הנ"ל בע"ס, כתר המלך על הרמב"ם, הנאון מרה משה יצחק הלוי הנ"ל היה נודע לנאון אדיר בחריצות שכלו ושנינת דעתו, ודרושו הנפלאים בכל מחוץ זאמט — ולימא ורבים נהנו מאור תורתו, והיה רצוי ואהוב לבירות מאד, והיה חשוב מאוד בעיני רבו הנאון מרה אריה הנ"ל, ומספרים כי פעם אחת בלכתו בחוץ עלתה בדעתו קושיא אחת על תראכ"ד ז"ל, ושאלה למרן רבו ז"ל וענהו, בי לית נגר ובר נגר דיפרקניה אשרי תלמיד שרבו מודה לו, ועד היום יזכרוהו רבים כגדולת השגתו וזכרונו, כי היה מניח למוענים רבים בדברי ריבות וענינים שונים למעון בבית אחת, ובית העד ש"ו היה מלא אנשים מפה לפה, ואחרי שעות אחדות היה חוזר מענותיהם ש"ו כל בעד דבר. מרם פסקו את דינם, ולא השמים דבר אחד מדבריהם:

וגם חי בימי הנאון התדיף מרה אליהו מאיר מעיר ראסין, אחי הנאון מרה שלום טובי אבד'ק שווינציאן, שהיו תלמידיו של הנאון מרה אליהו אבד'ק קאליש הנ"ל ונפטרו שניהם בשנה אחת בשנת תר"ח, הנאון מרה אליהו מאיר הנ"ל מנ"כ בעיר זאנער, והנאון מרה שלום טובי הנ"ל מנ"כ בעיר שווינציאן:

אחרי הנאון מרה דובער ראבינאוויץ אב"ד הנ"ל עלה על כסא הרבנות הנאון הגדול המפורסם בדורו מרה משה צייטלין משקלאוו לאב"ד בעירו. הובא בשרת, אפרין דוד' בסיסן ג', מ"ו, מ"ה, שהיה חתן ותלמיד של הנאון מאה"ג שר התורה מרה צבי הירש ברדיא אב"ד ור"ם דק"ק סאלאנט. וחכירו של הנאון הגדול החכם הכולל מרה אלכסנדר משה לפירות אבד'ק ראסין בע"ס, אבני זכרון ועוד ספרים, הנאון מרה משה צייטלין הנ"ל שמש בעירו בכתר הרבנות י"ב שנה משנת תר"ד עד שנת תרמ"ז, אב"ד לא ידע שלוה, ומוכרח היה לעזוב את העיר, וכני עזבו את עירו כהן במשמרת הרבנות בעיר פלונציאן שנה אחת, ומקץ שנה בשנת תרי"ז נסע למדינת פרייסען לדרוש שמה ברופאים, ונפטר בעיר נארוד בשנת תרי"ז מ' טרחשון בן מ"ה שנה, ומאז נלקחה העיר במצבה החומרי עד אשר ירדה מטה מטה באין תקוה להתגער משפלותה, ומלכד זאת היתה בעירו יד ד' לדונה בשריפה בקיץ שנת תרכ"ה, שכמעט כל העיר היתה

היתה למאכלת אש, ורוב תושבי העיר נשארו בעירום ובחוסר כל, אבל מהעת ההוא לקחו בני עירנו מוסר, ומני אז לא נשמע כל פרץ וצוחה ברחובותינו, ובורחים מן המחלוקת, ושלוש על ישראל. הנאון מריה משה צייטלין הניח היה בן שש הרב מריה יעקב משקלאוו. ונכד של הנאון הנדול. השר, הצדיק, המפורסם בדורו מריה יהושע צייטלין משקלאוו (הנקרא בפי כל, השר מאושצע) בעל הנהגות על הסמך, ועוד כמה שו"ת, בהרה"ג מריה צבי הירש, בהנאון הני מריה יוסף אבר'ק בליניטש, אחי הנאונים הנדולים מריה יהודה יודל אב"ד ורי"ט דק"ק קלעצק, וראב"ד סלוצק, ומריה ארי' לייב אבר'ק ניעשוויז, וראב"ד סלוצק, בני הרה"ג החכם הנדול מריה אלכסנדר שהיה פרנס ומנהיג דק"ק סלוצק, הנודע בשם ר' סענדער ר' חיים"ס. בהרה"ג הנעלה ר' אלכסנדר. חתן הנאון המקובל מריה יהודה יודל אב"ד ורי"ט דק"ק קאוואלי בע"ס, תברלו חיים"ס, קול יהודה, בן הרב מריה משה, בהרב הנדול בדורו מריה צבי הירש סבא, אחי הנאון הנדול בדורו מריה שמואל אבר'ק נניין בפולין. ובק"ק בוטסלא במדינת ביהם בע"ס, לחם רב, שהיו בני של הנאון רשכבה"ג מריה יוסף יאסמי אב"ד ורי"ט דק"ק לובלין. נין ונכד של הנאון רבינו מתיאל מפראנ, חוסר מנוע ישי וגצר משרשי משפחת בית רוד המלך ע"ה זי"ע :

השובים שהיו בימיו. א) המופלג ר' אלעזר ב"ד מאיר שנפטר בשנת תרי"ד כיב כסליו ומנוח על ביה"ק הישן, ב) גיסו הרב המופלג והמובהק ר' אהרן ב"ד ארי' נוראק. וגם תניד שיעור ש"ס לבעלי בתים בבית"ד הני בעירו ונפטר בשנת תרכ"ז, ומנוח על ביה"ק החדש, אבי של הנאון החכם מריה צבי הירש נוראק שליט"א בעת אבר'ק מיטאוי במדינת קורלאנד :

וגם היה בימיו החכם המשורר הנעלה ר' ישראל יעקב ב"ד יצחק פיינונגער שהיה ש"ץ דק"ק ראסין, הנודע לשם ולתהלה בשמו הנכבד ר' ישראל שקדער. נפטר בשנת תר"ז ביום ש"ק ג' ניסן בן ל"ז שנת ומנוח על ביה"ק הישן :

אחרי הנאון מריה משה צייטלין אב"ד הנ"ל ע"ה על כסא הרכנות הנאון הנדול הצדיק האמיתי מריה אברהם שמואל במריה יהודה ז"ל לאב"ד בעירו, שהיה מקורם אבר'ק סקירל. ובק"ק אישישאק פעמים, ונפטר בשנת תרכ"ס בעיר פאלאנגען במדינת קורלאנד. אשר הוא בא

מערכת ראשון

בא שמה לרחוק במי הים, ביום א' ב' דריח אלול, בן ס' שנה, חבר ס' עמודי אש' על שו"ת ונדפס בוויילנא בשנת תרל"ה ע"י בנו וחליטרו הדב ר' יהודה ז"ל. ונס הובא בשו"ת, עמודי אור' בסמן ד', ובא בהסכמה על ס' אבן שלמה בשנת תרכ"ז, ונדפס בוויילנא בשנת תרל"ג, ועל ס' זכרון אברהם' על הגדה ש"פ הגדפס בוויילנא בשנת תרי"ט. ועל ס' ערי ידורה' על שיהשי הגדפס בוויילנא בשנת תרכ"ה, שהיה תלמיד של הנאון מאה"ג מרה דוד בעכעלי אבד"ק מינסק בע"ס, נחלה דור' ועוד ספרים, ואחי של הרב הכופלג השנון י"א מ"ה מנחם משה סק"ק לונא ומזכירו אותו בספרו שו"ת, עמודי אש' הג"ל, כענין ענוה מק"ק לונא :

בימי הנאון מרה אברהם שמואל אב"ד הג"ל, היה בעירו קיבוץ גדוד מאבדכים גדולי ומפליגי תורה, אשר ישבו תחת חסות כנפי האדמור ז"ל הג"ל ולמדו בפרישות, ואח"כ שמשו בכתר הרבנות בכמה קהלות קדושות :

אחרי הנאון מרה אברהם שמואל אב"ד הג"ל עלה על כסא הרבנות הנאין הגדול החכם הכולל איש האשכולות מרה ארכסנדר משה אבן - לפידות לאב"ד בעירו, שהיה מקודם אבד"ק יאנקווא פלך קאוונא, ואח"כ היה אב"ד באחרין פרוז היראדנא, ומשם נתקבל אחר כבוד לאב"ד בעירו משנת תרכ"ז עד שנת תרס"ז. ושמש בכתר הרבנות בעירו ארבעים שנה, ונת נפשיה בשנת תרס"ז ביום ד' י' אדר בן פ"ז שנה לימי חייו ומג"כ על ביה"ק החדש, חבר ס' אבני זכרון' על דרוש נדפס בווארשא בשנת תרנ"ז. וס' אבני זכרון' על שו"ת, ועל שמרות, ועל נימין, כ"י, וס' אס' לבניה' על חדושי הלכות, כ"י, וס' דברי אמת' על מוסר נדפס בוויילנא בשנת תרע' בעילום שמו הקדוש, והנהות על הש"ס, כ"י, וס' חדושי מוכ נימין' על הלכות נימין וקדושתן, כ"י, ופירוש על שיהשי, כ"י, ופירוש על קהלת, כ"י, וס' צל אבה' פי' על ס' תהלים, כ"י, וס' קונטרס תקנות ענוותי, כ"י, גם נמצא חדושי תורה ממנו בס' פרי עין חיים, ובס' התבונה, ובתורה מציון' וביגדיל תורה, ובמכילתא דרבנן, ובעיפור ספרים, ובכנסת חכמי ישראל, ובסביע, כבוד הלבנון, ונמצא ממנו פתיחה והסכמה על ס' זכרון יעקב' למר חותנו ז"ל, ופתיחה לס' אמרי שפר' על שיהשי, והסכמות נמצא על כמה וכמה ספרים: הנאון מרה ארכסנדר משה לפידות הג"ל נולד בשנת תקע"ט, לאביו הרב הגדול הצדיק מרה צבי

מערכת ראשון

מן

צבי הירש ב"ר ח'ונה לפירות בעיר ווילנא הסעטירה, עיר ואם כישראל, כרכו התורה והחכמה. הנקראת בפי כל, ירושלים ד'ישראל, להורים עשירים אשר מלכד שהצמינו בעשרם, קטן שם משמן טוב נ"כ בצדקתם, שאביי ז"ל היה מופלג גדול בתורה, וצדיק מפורסם, ראש המכנים — אורה בעיר ווילנא, בימי ילדותו של הגאון מריה אלכסנדר משה הג"ר, הכיר אביו ובני עירו שהוא עומד להיות ראשם ולתפארת בישראל שהיה ככונה בפי כל בשם, העילוי מוילנא; ובעת היותו כבן מ' שנה למד הוא עם חבר אחד חידוע בארץ הגאון הגדול מריה שמואל לויבטשער שהיה אח"כ רב מפורסם בתורתו ונאמנהו שהיה מנדולי המ"ץ דק"ק ווילנא, ואז היה כשרונותיו מצוין יותר מחבירו הג"ר, ואח"כ כשהיה בן י"ב שנה, נתקבל הוא להתן בעיר יאגעווא פ' קאוונא לבית הגביר המפורסם ר' שמעון שרשיצקי, שהיה לו בת יחידה מבנים ומבנות ושמה יענטא ע"ה, ויקבל עזיו לתת לו לחם על שולחנו למען שיוכל לעשות חיל בלימודים, ובהיותו כבן י"ד שנה נסע הוא לעיר סאלאנס ללמוד אצל הגאון המפורסם מאה"ג מריה צבי הירש כרודא אב"ד ור"מ דק"ק סאלאנס, ולמד שמה בצוהתא הדא עם הגאון העצום מריה משה צייטלין אבד"ק ראשון הג"ר, ולמד שמה בשנה וסחצה ואז היה כבן מ"ז שנה, ואח"כ נתקבל לאבד"ק יאגעווא בכבוד גדול כערכו הראוי לו בהיותו כבן י"ז שנה, ומלבד הצטיינותו בתורה ידע ג"כ פרק בהיות העולם, גם החכם הגדול החוקר מריה חיים זעליג סלאניסקי, מעיר עליו שידע הוא הרבה בחכמת התכונה, בידוע לכל מכל היכוחים שהיו לו עמו בכמה ענינים, וביתר ע"ד הגב' של פך השמן אשר חזים הג"ר בא לפקפק בנם פך השמן בחנוכה, ותלה א"ע בהרמב"ם ז"ל שלא נזכר תיבות, ונעשה בו נס' והרעיש העולם כזה, ועמר נגדו כארי במאמרו, גם להתעסב, וגם מספרים עליו ע"ד צדקתו במעשים טובים, וז"ל, כי בעת אשר שמש בכהר רבנות בעיר יאגעווא, היה אז איש אחד אשר ירר סגבסו, ולא ידעו בני עירו טבטו כי בדוחק גדול הוא נמצא, ולא היו נוהגים לו מאומה, והימים היו סמוכים לתג הפסח, ולהאיש הזה אין כל, ואיש לא ידע מהדבר הזה, אך הרב לבדו, ויחכה הרב עד עת מצוא, כי בזמן גדול היה לו לקחת נדבה, וכשבא הלילה הראשונה של תג הפסח, בא האיש סביהמ"ד אכל וחפוי ראש, וישא עניו השמיסה ויאמר: כאן יבוא עזרי, ופתאים נפתחה הדלת, והנה איש אחד בא ככונה באדרתו, ובמהירות הפיל רבר מה על השולחן, ויגם התעצה, והבעל הבית עומד כהדיש ומשתאה בן הסראה הזה, ויבוא הביתה לראות

מערכת ראשון

מה עשה האיש הזה, ויפן אל השולחן וירא והנה צלול, צדורים בו מצה ויין ובשר די לערב הזה ולמחרת, אך להלילה השניה לא היתה מספיקת, - ועמד בעה"ב בקרן זווית ומצפה, והיה אם יקרה די גם ללילה הבא כמקרה האמש, יאחו בבגדו וישאל לשמו, בא ערב ויאת לילה, והאיש עומד ומצפה והנה נפתחה הדלת ויבוא האיש הלו מכוסה באדרתו להפיל על השולחן מה שהביא, והאיש יצא, ויאחו לו בציצת כנדרו, ויאמר לו הנר לי מה שסך, ואם לא. אין אני עוזבך, והרג הזה היה מוכרח להניד לו כי הוא הרב, מזה נראה כמה נדל צדקתו במעשים טובים, ועוד ספורים רבים כהנה יש מאהו, וגם בשבתו בעיר יאנעווא היה שם עסק ענונה, עין כבד מאד, והתיר את הענונה, וחבר על זה, קונטרס תקנות ענונות שהוא עתה בכ"ק בפלפל עמוק וחריף מאד, ומשם נתקבל לאב"ד באחרון (פרור הוראדנא) והיה שם בכבוד נדל מאד, ומשם נתקבל אתר כבוד לאב"ד בעירנו, והיה אב"ד בעירנו ארבעים שנה עד יומו האחרון, ובזיווג שני היה תתן של הנאון המפורסם מר"ה יעקב בענדעממאן אב"ד בויסק, אשר היתה נקראת בשמה נרנא ע"ה. ובזיווג שלישי היה תתן של הנאון מר"ה חיים יהודה ל"ב מ'קמינסקי שהיה ר"מ דק"ק מיר נקראת בשמה מינא תחי', והתניו המה הרה"ג מר"ה מיכאל מרווינסקי, והרה"ג החכם הכולל מר"ה אבא שבתאי יפה רב דק"ק באלעטמארע באמעריקא המכונה ד"ר, שאפער'. וגם מספרים על הנאון מר"ה אלכסנדר משה ז"ל הני"ל כי בעת שהיתה המחלוקה הידועה בוואלאוין ע"ד התמנות הר"מ ד"שם, ונקראו לשם רבנים גדולים על הדת, והוא היה גם בתוך הקרואים, וכברו אותו להניד שיעור נפית, בהשיבה הק', והתלמידים היו אז גדולים, והיה עת היאצ"ט שלו, וכברו אותו ג"כ כדרשה, והשומעים התפלאו עליו הפלא ופלא איך שהיתה בטענה העליונה ע"ד החקירה, ויצאו מנשמתם עד כי לא ידעו ולא חרנישו אם הם עומדים בביהמ"ד, ועל מצבתו חרותים הדברים האלו:

בשנת אהה פה ינוח פאר הדרור זמ"ק

תרס"ז

האדם עץ השדה ירעש היער
ובכל תפוצות ישראל יגדל השאון
לארו בלבנון יקוננו זקן ונער
מר יצרחו על שבר על גאון
קרע המות בחמתו ספר התורה
ופה נגנו הארון ומנורה המהורה

בשנת אהה כי גדול כים שכרי זמ"ק

תרס"ז

עדת ראסיין מר תהנה נכאים
על רבה אשר שפטה ארבעים שנה
הוי גאון אמתי במותו ירדנו פלאים
באין לנו מנחם עדתינו כאלמנה
אי חכם הכולל פאר המדות
רבינו הגדול לבית לפידות

בן טוב' היה לרב ומורה לעמינו
צדקת נשיאותו ארכה כימי שנותינו
בעמרת פז' עלה מאתנו
יגן זכותו עלינו ועל עמינו
רבינו גאון ישראל הודו והדרו
צדיק מושל ביראת אלהים

הגאון הגדול כקש"ת מרן אלכסנדר משה
בהרב הצדיק ר' צבי לפידות יצוק"ר
ויעל משה אל אהאלהים עשרה ימים
לחודש אדר תרס"ז

תנצב"ה

למען תת מושג נאמן לפרשת גדולת הנאון הנדול הזה הנני להעתיק השקפה נכבדה ואמיתית אודותיו הנערבת ע"י דרב הנאון מרה אהרן שמואל הכהן כ"ן רב ומרץ דפה, שקבלתי ממנו לצרף להנהלדה :

הולדות האדם הנדול הזה הוא שלשלת ארוכה מתורה וחכמה ומע"מ, כי ה" באמת לפאר ולהפארת הדור במלוא טובן המלה בפרסום שמו הטוב שהלך למרחוק עד קצוי ארץ ומדינות רחוקות בנאוותיו בתורה וחכמה ודברי מדע והשכל, רבים מגדולי הרבנים המפורסמים שלחו אליו רבניהם בשו"ת להתישב עמו בשאלות הנוגעת למעשה, ומכל אפסים הרבו אליו לשלוח חדרות ומפרים חדשים לשמוע הסכמותו ממנו ולהניח חותמו עליו, כי בהשגתו הנפלאה ה" מהיר להשיב לכל שואל, תריפת שכלו ה" עמוק וישר מאד, קולע אל השערה ולא החמיא, הרבה חדרות נדפסו סמנו בחייו בקובצים שונים, בהתבונה ב"העץ פרי, ב"גיריל תורה שבאדעסא, ועוד, כן ספר א' על דרוש ה"ל ע"י הרב מוה"ר מאצאן מקע"ים, הנקרא, אבני זכרון שהוא חלק אחד מה' אבני זכרון הנדול הכולל נוסח שמרות, ושורת שכבר הוא מסודר לדפוס, והם דרושי ה"ל הוא ספר נפלא למבנים, קמן הכמות ורב האיות, להעיר משכילי עמינו להוקיר את הדת הנושנה נגד המתחכמים והסתפרצים, ועוד נשאר ממנו בכתובים כמה ספרים בהלכה ואגדה שבדעת יורשו הנכבדים וה"ל בעזרה"י. גם ה" חכם וסופר, בעל ה"גיון ישר — והונה דעות, כמה פעמים דרך קטנו לצאת וללחם מלחמת הדת בטאטרי מדע והשכל, למי ש תועים בינה שהרעיש בשעתו את עולם הספרות הרבנות, בכתבו כמה מאמרים נכבדים בכ"ע, המגיד, הלבנון, ועוד, כי ה" משכיל על דבר אמת, והם נדון במילי דעקסא, אהוב ורצוי לכל מפלגות עמינו, וכולם כרעו לפניו בדרך בשלום ובמישור נהג אנשי עדתו, והלך עם כארא בדברי רצוי וחק, רבים השיב סעון בדרשותיו המתוכמות הבנויות על יסודי הדת והמחקר הפלומפיא שהפליא און כל שומעיו, — מבני מדע, והלהיב את לבותיהם לאביהם שבשמים, ה" מסר התם והצדק, אהבת הבצע ה" זרה לרוחו, האמת ה" נר לרגלו — בעונה יהודה עד להפליא, חכם לוקח נפשות במדבריו הנאוו, ובנדול אצילותו השפוך על זוהר פניו הספיקים נונה, חכמה וענות חן — על כל רואיו, מוכת לבו המהורה ותמימותו הפליא כל יורעיו וירעי חן ומביריו, גם גדולי המשכילים והחכמים ענדו לדבריו עמדות ראשם, ה" עסקן — צבורי ההשפיע מרותו וליקח חלק בכל תנועה העולד בעניני הכלל הנוגע בעולם היהדות, נבחר למסוע לפמ"כ באסיפת הרבנים, וחמיר ה" דבריו נשמעין בנתת לעשות רושם על לבות שומעיהן וקלעו למסרתם, בקצרה, הוא ה" הראש והמיוחד בין אצילי בני ישראל, פאר הרבנים, ונוד תומן ותפארתו, אשר תורה וחכמה בו יחדיו ה" צמודות עם סלת האמת וענות נדפ

צדק, וכל המדות ששמו חכמים, נאון גדול כפורסם, ראש הרדשנים, ותפארת הנבונים, ואכיד בכלמה קהלות גדולות, משפחה כפוארה גדולי היחס, השאיר אתריו ברכה הרבה ספרים בכי, וזכרון שמו הטוב לרוד דורים; גם זאת למרדכי, כי לא הפרזתי על המדה, ויותר מה שכתוב כאן נמצא בהאיש הנעלה בעצמו, כי לדאבון לבי לא זכיתי לראות השמש במהרה, והכרתיו רק בשנותיו האחרונות שכבר הי' אז כבן ע"ה שנה, וכעוד שנתים נברה עליו זקנתו וחלישותו עד שכהה מאור עיניו ר"ל, ושמשו של משה רבן של ישראל התחיל לשקוע מעט מעט, וע"כ לא עשיתי מיתתו רשם גדול כ"כ בשעתו בעולם הרבנות, אחרי שמינתו הרוחנית היתה אשית. אולם היחס מהרכנים הזקנים שכדור יזכירו אותי בתורת קודש, ותארוהו במעלה גבוה למאד, כי הי' נמנה בין גדולי הדור המפורסמים בשעתו, ובכל מקום בואו חדרו לקראתו פשטו חכמתו ודרשהו הנפלאות, גם היום בעיר ווילנא מקום מולדתו מוקטר כגוש לשמו, וחברו לא יסיף עד עולם:

קמעים אחדים שנשמעו מתולדות מד"א הנאבד הגראמי"ל וצלה"ה.

עיד השנתו הנפלאה. שטעתי מפי הנאן בעצמי, כי בהיותו כבן י"ג שנה למד בפעם הראשונה את המס' יומא עם תוס' ומהרש"א ביוכא לכפורה וידע היטב:

בן סיפר לי רב אחד, שפעם א' בא הגראמי"ל להי"נא, ובא אליו אחד מגדולי המורים עם קונטרס גדול בידו, ובקש ממנו לבקרו ואחרי שהניח אצלו את קונטרסו והלך לביתו איזה מאות צעדים הזכיר ששכח אצל הגראמי"ל מספחת אף, ובשובו אליו, אמר לו כי יוכל להשיבהו התרות שלו בחזרה, אמר לו הגדול הלא בקשתי מכם לעיין בו, השיב שכבר עיינתי בו ר"י הצורך, ולא את גאמן ע"ז הראה לו שכבר רשם בצדו על הנלוות הערות מרובות מראשו למפר, עד שלא האמין הגדול למראה עיניו, ונתפלא מאד, וכמחוסה שזה היה לעת זקנותו, כי גם בשנותיו האחרונות הי' בשרון השגתו המצוינה ניכרת במדה מרובה. כידוע לכל מבין ומורדכי; אהב את הקיצור מאד ובמלים קצרות ובולטות הענה הניגונות העמוקים על הנאון, סיפר לי כי בלמדו אצל רבו הגר"ן ברוידא וצל, לא מסר לכתוב את תורות הקצרים המכונים בהם עקרי יסודות פלפוליו ומסקנותיו, רק לו, אף שלמדו אז בחברתו כמה גדולי תורה שהתפרסמו אח"ז בישראל, מחמת שלא הי' בידם להעלות את עומק כוונתו הרצויה על הכתב בקצרה, כמו הגראמי"ל וצלה"ה: אתה כ"ז מצאתי לרשום מעט בספר, השקפה מתולדות מרא האלטריר הנאבד

וציל, ולתאר בסקצת זו איקונין שלו, וזכות הגאון הצדיק יעקב לנו ולזרענו עד עולם, סאת תלמידו וכן משפחתו המכבדו בחיו ובסותו, **אהרן שמואל הכהן**;

ובנו של הגאון מרה אלכסנדר משה לפידות אב"ד הני"ל, הוא המשכיל הר"ר שמואל לפידות ג"י הרב בבאקו, וחתניו הסת"א, הנכבד הר"ר צבי הירש ברעצ'נסקי ז"ל מהוראדנא, (ב') הני' הנכבד הר"ר ישראל ערינבויען ג"י בראיוגראד, (ג') הרב הני' הנכבד ר' יוסף בריונאנסקי ג"י בוורנא, (ד') הר"ה המצוין בחו"י מרה מיכאל יצחק גינצבו רג"י בדווינסק, (ה') הר"ה החכם הכול"ץ מרה אבא שבת' יפה ג"י המכונה הר"ר שאפער רב בבארטעמארע באמערקא, (ו') הר"ה מרה יונה רוב המכונה יונדב פראנק ג"י בווארשא: **השובים** שהיו בימיו, (א') הר"ה המובהק מרה מנחם מענדל זיוו, והניד שיעור ש"ס לבעלי בתים בקלויז, חיי אדם נפטר בשנת תרס"ב ב' דשבעות בן פ"ו שנה ומנ"כ על ביה"ק החדש, הניח אחריו הרבה חרושי תורה בכ"י, שהיה תלמיד וש"ב של הגאון הגדול המפורסם מרה נרשון מנחם מענדל זיוו אבד"ק מאורני, ונין ונכד של הני' הני' בדורו מרה עזריאל במהררי זיוו שהיה אבד"ק קאוונא ובק"ק הוראנא שנפטר בשנת תק"ה, (ב') המופלג והידוע מרה אריה נוראק שנפטר בשנת תרס"א כ"ב כסלו ומנ"כ על ביה"ק החדש, (ג') המופלג מרה יוסף ב"ר אליקים שנפטר בשנת תר"ס י"ב אייר ומנ"כ על ביה"ק החדש:

בימיו היה בעירו הרב מרה יעקב שיין, שהיה שקן בתורה, וצדיק מופלא ומדקדק במצות, הניד מדרש, ועין יעקב, בביהמ"ד הני' בעירו כמה שנים, והי' איש מצוין במעלות ובסדרותיו הנעלות, ותהי' לו ידיו רב בחכמת הדקדוק, וגם הי' לו ידיעה בחכמת התכונה, וגם הי' עסקן גדול במצות ובמצ"ט, נפטר בשנת תרס"ב כ"ז שבט בן פ"ח שנה ומנ"כ על ביה"ק החדש, בן המופלג מרה ישכר בעד מעיר ראשון שנפטר בשנת תק"ץ ומנ"כ על ביה"ק הישן, ועמיתו וחבירו של המופלג הצדיק ר' יעקב אליעזר שהי' שמש בביהמ"ד הני' בעירו שנפטר בשנת תרל"ט ומנ"כ על ביה"ק החדש:

וגם הי' בימיו הר"ה המובהק המדקדק הנפלא מרה דובער ב"ר אהרן שיינפערד המכונה בשם ר' בערציק מאורמ"ס שהי' ר"מ בעירו כארבעים שנה, נפטר בשנת תרס"ז כ"א סבת ומנ"כ על ביה"ק החדש, הניח אחריו הרבה חרושי תורה על הש"ס בכ"י, שהיה נכד של הגאון המקובל מרה צבי

צבי הירש אבדיק צייקישאק פ' קאוונא, ובנו הוא הרה"צ מ"ה צבי נתן קאפלמן שליט"א מעיר ראשון שהיה אבדיק קארקלן פ' קאוונא;

וגם הי' בימיו הרה"ח הסופר ר' **אברהם אבלי יפה** שהיה רב ממעלה בעיר ראשון והגליל ל"ח שנה, נפטר בשנת תרס"ב כ"א אדר א' בן ס"ה שנה וסג"ב על ביה"ק חחדש, אחי הרה"ח הכפ"שן ר' ישראל פיעסקער נ"י רב העדה בעיר חערסאן, שהיו בני הרה"צ מ"ה שמואל שהיה ר"מ דק"ק ווילנא בישיבת ר' מ"לא' שנפטר בשנת תר"ס י"ג אדר, בהרה"צ המופלא מ"ה יעקב דוד פיעסקין שהיה ר"מ דק"ק ווילנא נ"כ בישיבת ר' מ"לא', בע"ס, יד החוקה' על הגדה ש"פ וס', תוסת ישרים' על מוסר ועוד ספרים, בן הרב מ"ה מנחם טענדל', בהגאון מ"ה ישראל אבדיק פיעסק, אחי הגאון הצדיק מ"ה דניאל טרין דק"ק חוראדנא בע"ס, מחסורי דניאל', בניו של הרב מ"ה יעקב, חתן הרב מ"ה שמואל, בחרב מ"ה קארפער, בהגאון המקובל איש אלפי מ"ה משה איזויער שנפטר בשנת תקל"א בעיר וואשילישאק, אחי הגאון המקובל מ"ה יצחק אשכנזי שהיה אבדיק בעליצא ונפטר בעיר ארלאווא בע"ס, ברית עולם' על קבלה, שהיו בני הרב הצדיק החסיד מ"ה יעקב אשכנזי, מצוע רבנו רש"י ז"ל, דור ל"ג לתתנא רבי יוחנן הסנדלר, דור"ד, לרבן גמליאל הזקן, נכד הלל הזקן, מצוע דוד מלך ישראל חי וקיים ז"ע;

אחרי הגאון מ"ה אלכסנדר משה לפידות אב"ד הני"ץ טלא מקום כסא הרבנות לאב"ד בעירנו הגאון התרי"ף העצום מ"ה **מישה הלוי סאלאווייציק** שליט"א, הגאון המצוין הזה הצטיין בכשרונות נעלים, ותחת השפעת כבוד אביו גאון ישראל מרן חיים הלוי סאלאווייציק שליט"א הגאבדיק בריסק—דליטא נתפתחו כשרונותיו הנשגבים, ובשקידתו הרבה רכש לו גם בקיאות עצומה בש"ס וברמב"ם ז"ל ובדברי רבותינו ז"ל, ויהי לנאמן גדול בחריפות ובבקיאות, בשנת הר"ע נתקבל לעירנו, ונאספו סביבת הגאון הזה קבוץ בתורי חסד מגדולי התלמידים המצוינים ששתו בצמא את דבריו בחדושי תורה בעסקות וסברא ישרה, והגאון הזה דאג לכל מחסורי התלמידים המצוינים האלו, בכדי שתהא לבם ודעתם של הת"ח האלו פורה להתעסק בתורת ד' בכל נפשם, וכעת נתקבל אחד כבוד בעיר האסלאוויטש פ' מאהליב לאב"ד שם, וגם שם נהיו אליו תלמידים מצוינים, בן ה' מאה"ג מרן חיים הלוי סאלאווייציק שליט"א הגאבדיק בריסק—דליטא, בהגאון מאה"ג של התורה התרי"ף העצום מ"ה יוסף דובער הלוי סאלאווייציק אבדיק בריסק—דליטא, בן הרב ה' מ"ה יצחק זאב הלוי סאלאווייציק שהיה מגה"ל בהישיבה הק' דק"ק וואלאוין ואח"כ היה רב העדה דק"ק קאוונא, בהגאון מ"ה יוסף הלוי סאלאווייציק אבדיק קאוונא, שנפטר בדמי עולמו, בהגאון מ"ה משה הלוי סאלאווייציק אבדיק קאוונא,

בן הרב משה יצחק הלוי סאלאווייצק מקאוונא, ולסעלה בקודש, והנאון משה שליט"א הגי' הוא חתן של הנאון המפורסם משה אליהו פיינשטיין שליט"א הנאבד'ק פרוניא:

אחרי הנאון משה הלוי סאלאווייצק שליט"א אב"ד הגל' מלא מקום ברא הרבנות לאב"ד בעירו הנאון המפורסם הדרשן משה יהושע **מרדכי קלאצקין** שליט"א, שהיה מקורם אבד'ק האראדאק, ובק'ק שווארדיסין. ובק'ק קארטווי—ברעזא פלך היראדא, וכעת נתקבל אחר כבוד משם לאב"ד בעירו, יש לו הרבה חבורים בכ"י רובם על תשובות, ועל דרוש, בן הנאון משה ישראל איסר יעקב קלאצקין שליט"א שהיה אבד'ק האנאיישישאק פ' ווילנא וכעת אבד'ק ליזוענהאף אחיו של הנאון הנדול משה אליהו קלאצקין שליט"א שהיה אבד'ק טאריטפור פלך סובאל'ק וכעת אבד'ק לובלין, בנו של הנאון הצדיק המפורסם משה נפתלי הירש קלאצקין שהיה אבד'ק אושפאל ובק'ק שיינבורג בעיס, אלה שלוחה' על שירת, בן הרב משה נתן קלאצקין סדווינסק, בן הרה"ג משה אליהו שהיה סור' דק'ק דווינסק, בן הרה"ג משה יעקב מווינא, בן ונכד של הנאון רבינו יעקב רישר ב"ד יוסף באק אב"ד ורמ' דק'ק טיץ בעיס, חק יעקב' על הלכות פסח, ועוד ספרים, והנאון משה יהושע מרדכי קלאצקין הגי' הוא חתן של הנאון המובהק המפורסם משה צבי הירש משה—יפית שליט"א בעת אבד'ק ווילקאוויסק פלך סובאל'ק:

אחרי הרב המאנה' המובהק משה אברהם יצחק ראבינאוויץ ז"ל סריץ דעירונו הנזכר לקמן, ובהיות הנאון הנדול משה אלכסנדר משה לפידות ז"ל אב"ד הגי' לעת זקנתו חלש ורפא אונים, וגם כהה מאוד עיניו ר"ל אשר לא הי' עוד בכתו להנהיג את הרבנות, והי' דרוש רב גדול מומחה לרבים ושיה' בקי ומוכשר גם להנהיג העיר, נבחר לרב משה הנראה בעירו הרב הנאון הדרשן הנפלא משה **אהרן שמואל הכהן** ביץ שליט"א שהיה רב וס"ץ בעיר יאנישאק פ' קאוונא, וששים' הרבה בתורה ודעת את הנאון הנדול משה אלכסנדר משה לפידות ז"ל אב"ד הגי' להשיב לכל שואל להלכה למעשה. הרבה שנים הצליח הרה"ג הגל' להנהיג את הרבנות לברו בהצלחה יתירה עד שהשביע רצון כל מפנות העיר בכל הפרטים, ובשנת תרע"א נתנו לו בתב רבנות ונתקבל לאב"ד בעירו, יש אתו בכתובים ס', נהלי אש' שירת והרנים על ש"ס, ומשניות, ועל איזה מסכתות, וחרושים בגפית ופוסקים, וס', אמרי אש' דרושים למרעדים ולענינים שונים, גם נדפס ממנו חרושי תורה בתורה מציון, ובמהאסף הנדפס בעיה'ק ירושלים ת"ו בשנת תרע"א—ע"א—ע"ב—ע"ג. חתנו הוא הרה"ג משה בנציון שיינבורג שליט"א מעיר יאנישאק מגיד שיעור ש"ס לבעלי בתים בביהמ"ד הג' בעיר יאנישאק, בהנאון משה מאיר יעקב

נינצבורג

ניצבורג ז"ל מגדולי עיר ווילנא בעה"ס, הנהיג רמ"ג ע"י שר"ע חר"ם ועוד ספרים, והר"ר, ביאור הגר"א ע"י חר"ם, שהיה גיסו של הגאון הנדול מ"ה אלכסנדר משה לפידות זצ"ל הג"ל :

על מקום הרה"ח ר' אברהם אבלי יפה רב העדה הנ"ל, נחשב לרב העדה בעירו הרה"ח המופלא החכם מ"ה **דוב מנשה אבראמאוויץ** נ"י י"ד ע"ד מע"ז, בשנת תרס"ד נחשב לרב ממעלה בעיר ראסין והנ"ל, בן המופלג ר' דוד אבראמאוויץ ממע"ז שנפטר בשנת תרס"ט, וחתן של המופלג ר' אליהו יאנקווער מקע"ם, בהרה"ח מ"ה פסח אבר"ק ל"ג פ' קארווא שנפטר בשנת תרכ"ז ;

השוכים בישיב א"ה יבדלו לחיים טובים, א' המופלג היקר המצוין ה"ד **עזריאל זיוו** נ"י, סג"ד ג"כ טקרא, משנה, ועין יעקב, בק"ו ח"י אדם, בן הרה"ח המובהק מ"ה מנחם טענדל ז"ו שהיה שוי"ב דק"ק ראסין הנ"ל, ב' הרה"ח המסמך ר' **אהרן נוראק** נ"י, בן המופלג ר' ארי' טראק שהיה שוי"ב דק"ק ראסין, בחבר המובהק מ"ה אהרן ב"ד ארי' טראק שוי"ב דק"ק ראסין הנזכר לע"ז :

דיינים

באתי לערוך תולדות, דייני הצדק פארי הרור, ששמשו בבתר הדיינות בתקופת הרבנים הגאונים הגדולים טאורי תולדה נ"ע ז"ע, לפי סדר השנים, בימי הגאון הגדול מ"ה **נח נתן נטע ראבינאוויץ** אכ"ד הנזכר לע"ז, (הו"א) הגאון התרי"ף מ"ה **ארי' לייב** במ"ה יצחק ז"ל שהיה ראב"ד ומ"ם בעירו, נפטר בשנת תקע"ט ש"ו שבמ"ב בן ס"ב שנה שהיה תכירו של הגאון המקובל איש אלפי מ"ה שמואל הסיד ז"ל מראסין, ומנ"כ אצ"ל בסערה אתה ע"י ביה"ק הישן : ב' הגאון החכם השלם מ"ה **טודרוס** במ"ה ארי' לייב **לוריא** שהיה ספרא ודיינא דעירו נפטר בשנת תקע"ח ומנ"כ על ביה"ק הישן, הניח אחריו חבור בכ"י ע"ס, תובת הלכות, שהיה אבי של הרב, המאוהב מ"ה משה אבר"ק שקורו"ל שנפטר בשנת תקצ"ה : ג' הרה"ח, הצדיק מ"ה **צבי הירש** ז"ל שהיה ד"ץ בעירו, נפטר בערך שנת תקע"ח ומנ"כ על ביה"ק הישן, שהיה חתן של הגאון החסיד האמיתי מ"ה דוד במ"ה אליהו ז"ל, מנוע הגאון בעל, סג"ה עסקות הנזכר לע"ז :

בימי הגאון המובהק והמופלא מ"ה **דובער ראבינאוויץ** אכ"ד הנזכר לע"ז, (הו"א) הרב המאוהב המופלא מ"ה **יוסף יוזל** במ"ה שלמה

זלמן הכהן שהיה דיין מצוין בעירנו נפטר בערך שנת תרי"ב ומנו"כ על ביה"ק הישן, (שהיה ג"כ דיין ומר"ץ בימי הנאון המפורסם מריה משה צייטלין אב"ד דעירנו; ב') הרב המאוה"ג מריה דוב בער ז"ל שהיה די"ן דק"ק ראסין ובסוף ימיו תקע אהלו בעיה"ק ירושלים ת"ז ושם מנו"כ בערך שנת ת"ר; (ג') הרב המו"ר היקר מריה שמואל לעווין ז"ל, הוא היה איש מצוין במעלות ובמדות טובות הולך ישר ותום דרך, שהיה רב ממעלה ודי"ן בעירנו נפטר בערך שנת ת"ר ומנו"כ על ביה"ק הישן, שהיה אחי ש" המופלג היקר ה"ר אלכסנדר זיסקינד לעווין שהיה זקן — העדה בעירנו שנפטר בשנת תרל"ח ומנו"כ על ביה"ק החדש, שהיו בני ש" המופלג ר' אהרן ז"ל, וניסם היה הרב הדרשן מריה דוב בער שהיה ס"ט בעירנו ונפטר בערך שנת תרי"ד ומנו"כ על ביה"ק הישן:

בימי הנאון המפורסם מריה משה צייטלין אב"ד הנזכר לעיל, היו, (א') הרב המאוה"ג מריה אהרן יאמי שהיה מקורם אב"ד קפלאטל פלך קאוונא, נפטר בשנת תרמ"ז ומנו"כ על ביה"ק הישן; ב') הרב המאוה"ג המפורסם הצדיק מריה אהרן ב"ר צדוק שהיה די"ן ודי"ט בעירנו, נפטר בערך שנת תר"ך ומנו"כ על ביה"ק הישן; ג') הרה"ג מריה בנציון שהיה די"ן בעירנו ואח"כ היה די"ן דק"ק ווילקאטיר ושם מנו"כ בערך שנת תר"ך:

בימי הנאון הנדול מריה אברהם שמואל אב"ד הנזכר לעיל, היו (א') הרב המאוה"ג הצדיק מריה אהרן ז"ל שהיה דיין מצוין בעירנו, ואח"כ נתקבל לדי"ן דק"ק קאוונא ושם מנו"כ בשנת תרל"ז ד' סיון בן ה"נ הצדיק המקובל מריה משה זלמן ב"ר ארי' ז"ל מראסין שהגיד שיעור ש"ס לבעלי בתים מופלגים בביהמ"ד הג' דעירנו הנזכר לעיל; ב') הרב המאוה"ג התריף מריה יהודה לייב אפפענהיים שהיה מקורם אב"ד ק נירמענאלי מתו ראסין ואח"כ היה דיין ומ"ץ בעירנו נפטר בשנת תרל"ח ומנו"כ על ביה"ק החדש, שהיה חתן ש" הנאון בנצ"ה ובנסתר מריה שמואל לעוויןסאהן אב"ד ק יאסווען הסמוכה לקוראן בע"ס, זכרון שמואל (על) הש"ס;

בימי הנאון הנדול מריה אלכסנדר משה אב"ד הנזכר לעיל: היה הרב המאוה"ג בתורה ויראה, המובהק, מריה אברהם יצחק ראבינאוויץ ז"ל מעיר ווישנעווא פלך ווילנא נפטר בשנת תרס"א כ"ב שבט בן נ"ה שנה, ומנו"כ על ביה"ק החדש, הרב חמנות הזה היה יחיד בומתה בתורה ודי"ן, והיה דיין ומ"ץ בעירנו כעשרים ושלושה שנה, הובא ממנו תלושי תורה בקובץ יגדיל תורה קונטרס ח' הנדפס באדעסא בשנת תרכ"ג, ובקובץ, מכילתא דרבנן שם באסיפת אמרים סימן א', בן המופלג הצדיק יר"א מריה יעקב יוסף ז"ל מווישנעווא, בהרה"ג מריה אברהם יצחק ז"ל שהיה רב ומר"ץ דק"ק ווישנעווא, בהרה"ג

בהרהיג משה ז"ל, בהג'ט מנחם מענדל' רב דק"ק אלשאן, שהיה מתנתנו של הגאון הצדיק איש אלפי מריה אלכסנדר וסקנדר מהוראנא, בעל ס' 'יסוד ושורש העבודה', וס' 'קרני אור' על הזה"ק:

גדוליה

באתי יציין ולרשום את רבני, נאוני וגדולי עירנו, אשר שבקו חיים לכל חי, אלו מהם ילידי עירנו ושמשו בכתר הרבנות בערים אחרות, ואלו מהם שהיו בעירנו נופא, כפי סדר השנים;
הגאון הנדול מריה קה"ת ז"ל שהיה אב"ד קראסין ובאיוה שנה שהיה אינו ידוע, כך שמעתי מאנשים נאטנים שראו את הפנקס הישן שנשרף, דעירנו:

הגאון מריה מאיר מראסין, שהיה תלמיד של רבינו אליהו ז"ל מוויילנא (הגריא) וזקינו של הרב הנדול מריה אליהו סמאמקער ז"ל רב דק"ק נאוואגאראד פרור ווילנא שנפטר בשנת תרע"ב בירח אייר:
הגאון מריה ישראל ב"ר דוד **פרידמאן** מראסין הנודע בשם ר' ישראל פעס'ס' שהיה רב ואב"ד דק"ק מיטאווי נפטר בשנת תר"ד ב"ז אדר, שהיה שקדן גדול בתורה, למד עד חצות היום מלוכש במל"ת ותפליין, תלמיד של הגאון התריף העצום מריה ראובן יהושע זעלינ מבורבורג שהיה אב"ד פילטען בקורלאנד, וגם הובא בשו"ת, יד אליהו בחלק הפסקים סימן פ"ו בשנת הקצ"ט, ובס' 'זכרון יעקב' בחלק התשובות נמצא ממנו ב' תשובות בשנת תקצ"ז, מכספו נבנה בית הכנסת [בעת נקרא בית הכנסת זאצמאן] ובית המבילה, [עין ס' 'תולדות ישיבת היהודים בקורלאנד']:

הרב המופלג השנון בפלפולא דאורייתא, ידיו רב לו בתורה ויראה, עניו וצדיק מריה **אליעזר** מראסין, הובא בס' 'יד אליהו' בחלק חתכים אות ב' בשנת תקצ"ב:

הגאון המופלא מריה **מושה** מראסין, שהיה תלמיד הגאון הנדול מאוהיג מן חיים נ"ע אב"ד וריס דק"ק וואלאזין, [עין ס' 'תולדות רבינו חיים מוואלאזין']:

הגאון המפורסם מ"ה **יעקב בענדערשטין** מראסין, שהיה אב"ד בויםק בקורלאנד, בן הרה"צ מריה יהודה ז"ל, בהגאון החסיד האמיתי המקובל איש אלפי מריה שמואל חסיד ז"ל מראסין, הגאון מריה יעקב הגי' בעורו היותו עול ימים נפטר עליו אביו הצדיק, ויקחלו אביו הגאון מהר"ש חסיד

הסיד הגיל, ויתחנך על ברכיו בעירו, אח"כ היה תלמיד לדודו הגאון הצדיק מרה אליהו קליקאער, ובעולו צעיר לימים נתקבל למרץ בעיה סוגינרם, ומשם נתקבל למרץ דקק שאוויז, ובשנת תקצ"ב נתקבל לרב ואב"ד בעיר בויסק הגיל, ובתן פאר שמה ערך שלשים שנה ונפטר בשנת תרכ"א, ובהפנקס ג' דעיר בויסק בא פסקיו עם חתימתו כמה פעמים, בשנת תרל"ד הולך נכדו הרב ר' יהודה לוקניצקי ספרו, וזכרון יעקב ע"י שו"ת, ומביא שם כי חבר נ"כ ספר על הוזה"ק בשם, מהר"ת הקודש, וגם על דקדוק, והיה צדיק נשגב, בספרו הזה מובא שפעם אחת היה עני חולה בעיר שאוויז, והג"מ יעקב היה הולך עם השמש לבקר בכ"ז יום, פעם אחת היה ל"ט סנריר חושך ואפילה, והשמש בהחשבו כי הגר"י לא ילך לבקרו, לא הלך אליו כפעם בפעם, אך הלך יחיד לבית החולה, ובפלתו ראה בצד השני מהרחוב הולך איש נבה הקוסה ונושא משא על שכמו, ובחפזו לראות מי הוא, גם האיש מפניו, וכאשר חשב השמש כי נגב הוא דרך אחריו יד שהשיגהו וחטף בכנרו, ומה נבהל ונרעש ממראה עיניו, בראותו, כי רבו הג' ר' יעקב הוא ומשא עצים על שכמו אז הבין השמש כי גם רבו הג' ר' יעקב הולך אל החולה ונושא עצים להחם מעון החולה, חתניו לוקחי בנותיו, היו, הרה"ג מ"ה שמואל צבי הערץ מרץ דקק זאנער חדש ואח"כ במיטאווי, הר"ר דוד בהרב ר' אברהם אבלי מואנער, הגאון המפורסם איש האשכולות מ"ה אלכסנדר משה לפירות אבדיק ראסין, הגאון מ"ה ישראל ליב אבדיק מיטאווי, המופלג היקר הגביר י"א ר' יוסף ראכעוויצקי מראסין, הר"ר אליעזר דוב רוסענבערג מואקאוויסק :

הגאון מ"ה חיים זאב וואלף יפה שהיה ר"מ בעירו בקלויז, ח"י אדם ואח"כ נתקבל לאבדיק שקוד ושם מנ"כ בשנת תרכ"ט כ"א אייר, בן הגאון מ"ה צבי הירשי"ף אבדיק שקוד, אחיו של הגאון מ"ה זאב וואלף יפה אבדיק גארוד, בנו של הגאון המקובל מ"ה יוסף יפה אבדיק שוועקשנא, בן הגאון מ"ה משה יפה אבדיק שוועקשנא ובקק ווארנא שנפטר בשנת תקנ"ב, מצוה הגאון בעל, הלבוש י"ע, והגאון מ"ה חיים זאב וואלף הגיל היה חתן ואב-חורג של הגאון המפורסם בדורנו מ"ה אליהו ברוך קאמאי שליט"א הגאב"ד וה"מ דקק מיר, אשר זה האחרון נתהנך בימי עליונו בעירו אצל אבי חורגו הגיל, ובנו הוא הרה"ג מ"ה יעקב יפה רב דקק נאוורי פלך קאוונא :

הרה"ג מ"ה שאול מנכבדי עיר ראסין נפטר בשנת תרל"ז, בן הגאון מ"ה אריה ליב אבדיק מאווריג שנפטר בשנת תקצ"ט, אחיו של הרה"ג החכם הכולל מ"ה מאיר רובין בע"ס, מיישר תועי דרך, בנו של הגאון מ"ה שאול אבדיק זאסין :

הגאון הצדיק המפורסם מ"ה מ"ה ב"ר רפאל לערינבראט מראסין,

שהיה

שהיה אבדיק סאטמאקען בקירלאנד, נפטר בשנת תרס"ז כ"א אלול בן ע"ה שנה, ועל מצבתו כתוב כי הוא דן את עדת סאטמאקען ד"ן שנה, גם הי' בתוך הזמן הזה שתי שנים רב ואב"ד במיטאווי וחזר אח"כ לעיר סאטמאקען. הגיה אחריו בכ"י חדושים על הש"ס, ודרושים נחמדים, נמצא תחת יד תתו הרה"ג המופלא מ"ה אברהם שמואל רובינצקי מעיר מערעמשה הממלא מקומו בעיר סאטמאקען, וכעת נתקבץ לאבדיק פרויענבורג, נמצא הסכמותיו על ס', המדרוך על הש"ס מהרבנים הגדולים זינער דק"ק פאלאסא במדינת אונגן הגרפס בפרעסבורג בשנת תרס"ב, גם כתב כמה תשובות אל הגאון מאוה"ג מ"ה יצחק אלהן ז"ל אבדיק קאוונא, ותתניו לוקחי בנותיו (א') הרב הגדול מ"ה יקותיאל הלוי אפריםסאהן שלימ"א דיין ושרץ דק"ק בויםק, (ב') הרב הגדול מ"ה גבריא"ל איכלסאהן אבדיק רייען בליפלאנד, (ג') הרב הגדול מ"ה אברהם שמואל רובינצקי הנ"ל והוא היה חתן של הגאון הצדיק המקובל מ"ה משה' ז"ל ב"ר ארי' ז"ל מראסין הנזכר לע"ז:

המופלא הוקר הנכבד הנביר שרע וגריב לב ירא ר' יוסף ראכטוויצקי ע"ה המבונה בשמו הנכבד ר' יאסעל טראקער, המנהל הזה היה

אחד מיחידיו סגולה בצדקת פזונו, הוא תמך סחוט אברכים גדולי ומופלגי תורה ש"מדרו בעירנו, על חשבוננו, והיה מספיק להם, די צרכיהם, וגם אשתו הנדיבה הנבורה סג"ת מלכה בת הג' המפורסם מ"ה יעקב בענרעסמאן אבדיק בויםק בעל ס', זכרון יעקב' על שרית, נדכו, ארון הקודש' בנין ספואר גדול בביהכ"ז הנדונה רעירנו אשר תוצאתו עלה לסכום גדול, ושם תורת עליו לזמורת נצח, וגם נדכו, בית—חומה' על עולמית לבית הרב, ונפטר בעירנו, הוא בשנת תרס"ז מ"ו סיון, והוא בשנת תרס"ח ב' דשבועות וסנוחתם כבוד על ביה"ק החדש, שהיה חתן של הגאון המפורסם מ"ה יעקב בענרעסמאן הנאבדיק בויםק הנ"ל, אשר על ידו יצא לאור ספרו דמר חותנו, זכרון יעקב' הנ"ל, ובנו היה המופלא הוקר ר' אליעזר ראכטוויצקי, ז"ל שהניד שיעור ש"ס לבעלי בתים בקלו"ז של הגאון מהר"ש חסיד ז"ל נפטר בשנת תרס"א י"ח שבט וכנ"כ על ביה"ק החדש, ותתניו המה הרה"ג המפורסם מ"ה ש"ס ז"ל ראנדא שלימ"א שהניד שיעור ש"ס לבעלי בתים בביהמ"ד הנ' בעירנו וכעת דר בעיר קאוונא, והרב ר' בצלאל נ"ל הדר בעיר ס"אנים:

הרב הגדול החדש ירא מ"ה שמוחה ראובן עדערמאן מראסין הנקרא, שר העדולס"י נפטר בווארשא בשנת תרנ"ג כ"ב סבת בן ע"ב שנה, חבר באור על ס', איוב', וס', דורש רשומות' בקורת על ס', דור דור ודרושי', וס', המסילות' בעניני חלופי הנוסחאות בספרים, וס', התירושי' פירוש על מדרש רבה, ועזרת, ועל הש"ס מגילות, וס', עישינים' על פשמי סקראות

מקראות וקצת שירים, ובכתובים יש עוד מאתו, אגרות שר העדולם, הגיון העדולם, העקוב למישור, לשון מופר, מכתבי מסחר, ספר הגליון, הרב המנוח הזה היה מצוין בדורו ולמפת בתולדות ישראל, עם ידיעתו הערוכה והרחבה במפרות עם לועזי כאחד המשיבילים המובהקים, והיה גם צדיק החי באמתנו ומגדולי היראים וחרדים לדבר ד', הוא האיש אשר עמד בפרץ עמו נגד פורקי אמונה בזמנו ובכתו הנדול בתורה ופלוסופיא הדתית ובשכלו הישר והעמוק בבקרת נמרצה, ובעט מופר מהיר והגיוני, להפריא אשר הי אתו, חכם את תועי רוח מהרסים בקודש ויוכל להם, ובפ' לשון קט אתו למשפט אמת, כאמונה ומסורת אבות, הרשיע ויצא עם זר נצחון כאשר יראה הרואה במפריו היקרים, המסלות, שושנים, התירוש, דורש רשומות, ומאמרו הרבים בספרי האסופות, בן הרה"ג מ"ה חיים יהודה ל"ב איינעש מקאוונא ונפטר בעיה"ק ירושלים ת"ז בשנת תרל"ז י"ח שבט בן ע"ח שנה, ואב"י של הנאון המופלא מ"ה חנוך העניך איינעש שליט"א מגדולי המרץ דק"ק ווילנא, ושל הרה"ג השלם מ"ה מרדכי יצחק עדעלמאן נ"י הדר בעיר ביאליסטאק בע"מ, חכם ושרי, ועוד כמה ספרים:

הרה"ג מ"ה [ישראל] שלמה ב"ר נתן מראש"ן, רב גדול בתורה וצדיק, המפורסם לשם ונתהלה והגורע בהתמדותו הנדולה, ושקידתו העצומה בתלמוד ובפוסקים עד לבשרו כתו הנקרא בפי כל ר', ששמה מתמיד בכל מרחבי ארץ ליטא ואסטו, והיה זמן רב נחבא אל הכלים ויסאין להנות מלמודו ולעשות תורתו קדרום לחפור בה, לשוא חלו את פניו ראשי ערים רבים כי יואיל לשום עטרת הרבנות ע"י ראשו ולשבת ע"י מדין בעדים, כי לא חפץ להפריע מלמודו, ויהנה זמן רב בהתמרה נפלאה, אך בערב ימיו כאשר הציקוהו מטרות פרנסתו נאלץ להיות שלי"ד משיבת, לאמזא, אך המלמוד והגדנור מעיר לעיר המה הבשילו את כחו, ויהרמו את עמודי בריאותו, ובתורף שנת תרנ"ג כאשר נקרה לעיר מצער פאנעמון — צאיוסק [הסמוכה לקאוונא] חלה במחלה אנושה וינע ויאסף אל עמיו ביום כ"ז שבט בן ס"ה שנה, הניח אחריו חבור נפלא בדרך הפלפול הנתון לדרושים הגיונים בכ"י, שהיה תלמיד של הנאון המקובל איש אלקי מ"ה ברכיה שהיה אב"ד ור"מ דק"ק אהרא פלך מינסק שנפטר בשנת תרי"ג — י"ד:

הרה"ג המובהק מ"ה מנחם מענדל קאצינער ענבויען מראש"ן, נפטר בשנת ה'רנ"ה כ"י סבת ומגיד על ביה"ק החדש, הניח אחריו, תרשי תורה ע"י הש"ס בכ"י, בן הנאון מ"ה משולם זלמן ק"ב אבריק יאנישאק שנפטר בשנת תק"ץ בהגאון מ"ה דוד ק"ב אב"ד ע"י נ"י קהלות צייקשאק, סרעדניק, ווילק, בן הרה"ג מ"ה מרדכי ק"ב אשר הוא התום בס' לוחות

לחות העדות עם חבטי לובלין, בן הנאון הגדול מ'ה משולם זלמן קיב אבד'ק ראנאלי ובק'ק קיראן והנל'ל, בהנאון ה' מ'ה דוד קיב אבד'ק ראנאלי, ובק'ק קיראן והנל'ל, ובק'ק אה'ו בהנאון רשכבה'ג מ'ה יחזקאל קאצינעלענבויען אב'ד ור'מ דק'ק קיראן והנל'ל ובק'ק אה'ו בע'ס, כנסת יחזקאל'י, וס' לחם יחזקאל'י, וס' מים יחזקאל'י, בן הנאון מ'ה אברהם קיב ל'ין דק'ק בריסק ד'ימא, בהנאון מ'ה יעקב קיב אבד'ק פיורדא ובק'ק ל'וב שופמר בשנת ת'ך, בן הנאון הגדול בדורו מ'ה יוסף יעקב אברהם קיב אבד'ק יאנוב ובק'ק ל'וב, בהרה'ג מ'ה יואל אשכנזי קיב זק'ש, חתן ה' הגדול בדורו מ'ה שמואל יהודה קיב אב'ד ור'מ דק'ק ווינצ'אה, בהנאון גדול מ'ה מאיר כמ'ה יצחק מעיר קאצינעלענבויען באשכנזי, שהיה אב'ד ור'מ דק'ק פאדובה, חתן הנאון הגדול בדורו מ'ה אברהם הל'י מינץ אב'ד ור'מ דק'ק פאדובה, בן הנאון רשכבה'ג מ'ה יהודה ב'ד אל'יעזר הל'י מינץ אשכנזי אב'ד ור'מ דק'ק פאדובה בע'ס שרת, מ'הר'י מינץ' מנוע רבינו רש'י זל, דוד ל'ג להתנא רבי יוחנן הסנדל'ר, דוד ד' להתנא רבן נמ'אל הזקן, נכד הל' הזקן, מנוע דוד טלך ישראל חי וקיים ז"ע:

הנאון מ'ה מנחם נחום שרגא פייביץ ב'ד שלמה זלמן רעוועל' מעיר ראסיין, שהיה אבד'ק לינקעווא פלך קאוונא, ובק'ק פרעץ פלך מובאלק, נפטר בקאוונא בשנת תרנ"ו ח' אייר בן נ"ה שנה, הניח אחריו חמשה חבורים: תשובות, וחדושי תורה, ודרוש בכ"י, שהיה נכד מצד אמו להנאון הגדול בדורו מ'ה מנחם נחום הריף אבד'ק ע"ה שירווינרס, בהנאון המקובל מ'ה דוד אבד'ק ע"ה שירווינרס, ונמ היה חתן של הנאון פאר הדור מ'ה משה יצחק ב'ד משולם זלמן הל'י מראסיין שהיה אב'ד בכמה ק'ק ואח"כ היה אבד'ק יאנוסמאוו רשם מטיב, וגיטו של הנאון המפורסם מ'ה דובער זאב וואלף ליבשיץ אבד'ק מרעדניק, ושל הנאון מ'ה כהריאל אהרן שלימ'א הגאבד'ק יאנוסמאוו, וחתן של אה'ו המופגז מ'ה משה מעיר שאדאווא:

הרב המאה'ג מ'ה מנחם קאמיסער מעיר ראסיין, שהיה אב'ד ושריב בנראפסקאי מושבה יהודית בפלך יעקאטערינאסלאוו, נפטר בשנת תרנ"ז כ"ז אדר בן ס"ז שנה, בן המופלג מ'ה שלמה זלמן מעיר ראסיין שנפטר בשנת תר"ח, ור' שלמה זלמן היה חתן של הרב הגדול המקובל מ'ה מנחם מענדיל מראסיין שהיה שריב דק'ק גירמענאלי ואח"כ עזב את מלאכת השריב וישב ללמוד בעירונו כביהמ"ד ה' כ' שנה עד יומו האחרון ונפטר בשנת תקצ"ז ומנויב על ביה"ק הישן:

הרב הנאון מ'ה אברהם שניצער מראסיין, שהיה אבד'ק ראזאליא, ובק'ק ווארזאן פלך קאוונא, נפטר בשנת תרע"א י"ד תמוז בן ס"ד שנה, הניח

מערכת ראסין

היה אחריו חבר בכ"י על שרת, ועל חרושי תורה, בן המופלג מיה יעקב מראסין אשר בסוף ימיו עלה לעיהק ירושלים ת"ו ושם מנוי, בן הרה"ג מיה דוב בער שהיה דיין דק"ק ראסין ובסוף ימיו תקע אהליו בעיהק ירושלים ת"ו ושם מנוי בערך שנת ת"ר, הרה"ג ר' אברהם הג"ל היה אחיו מאם אתה של הגאון מיה משה זאב ב"ר יוסף ברוידא שהיה ר"ם דק"ק וועקשנא הנקרא ר' משה'ל חר"ף" שנפטר בשנת תרל"ג בן מ"ה שנה והרב הגאון מיה אברהם הג"ל הוא אבי של הרב המופלג ר' משה שניצער ש"ץ ושר"ב בלאקעווא, ושל הרה"ג ר' מאיר שניצער רב העדה בעיר ענדינגען במדינת שווייץ, ושל הרה"ג התור"ב ר' רובער שניצער משאדאורא:

הרה"ג התור"ב עריו גאון הגביר מיה מנחם בענדיר פרידמאן ז"ל. נפטר בעיר ברלין בשנת תרע"ב בירח אלול כבן שבעים שנה יומיו חיו אשר הוא בא שמה לדרוש כרופאים, הרב המנוח הזה היה אחד מהמצינים שבעידנו, הוא שקד על דלתי התורה בהתמדה גדולה יומם ולילה, מנעוריו עד יומיו האחרון, והיה ירא וחרד אל דבר ד', וצנוע וענוי, כאחד מדורות הקודמים היה עמקן ובקי גדול בנעוריו הניד שיעור ש"ס לפני בחורים בקליו של הגאון מהר"ש חסיד ז"ל בעירנו שלעמלק"פ, הניח אחריו חרושי תורה בכ"י, שהיה חתן של המופלג הר"ר יוסף אשרי מראסין, חתן של הרב מיה שלמה זלמן רב כמעה"ם בעיר ראסין ואח"כ היה רב כמעה"ם בעיר ביאליסטאק בהגאון המקובל מיה שמואל חסיד ז"ל מראסין:

הרב הגאון מיה פסח הכהן פינפער מראסין, שהיה אב"ד וועגער, ובק"ק ראשוניםאק ובק"ק קאזאן ואח"כ היה רב דק"ק וויזנא בפרור שקאפלערגע, נפטר בשנת תרע"ג בירח כסלו בן ע"ה שנה, חבר ס' חקר אבות, וס' חשק שלמה, וס' מכוא מדרש ואגדה, וס' סבין בכלי שיר, וס' מספר רב, וס' מדור תפלת פה, וס' ציון למשפט, וס' שבחי ארץ החיים, וס' שפת חכם, ועוד כמה ספרים. בן המופלג בתור"י מיה חיים פינפער מראסין, ב"ר פסח צייקישקער, בה"ר אלחנן מהכהנים המיוחדים בווארנא פ' קאוונא, חתן הגאון האמיתי המהולל במדינת זאמט מיה אברהם אבא חסיד מקראג, ניסו של הגאון המקובל מיה ליב חסיד ממעלו, הנזכר לברכה בס' עליות אליהו, והג"ט פסח פינפער הג"ל היה חתן של המאורג מיה עזריאל וואלף מ"ם דק"ק קאוונא, והלמיד של הג"ט שמואל אב"ד אלעקסאם:

ולחבריה בין המתים לחיים. ארשום כעת רבנים וגאונים
שליטא מילדי עירנו ומשמישים כעת בכתר הרבנות
בערים אחרות. עפי סדר איב;

הרה"ג המופלא מיה אברהם אבא ביר דור ראשון שליטא יליד
עירנו שהיה רב דק"ק ווילקו ובקק צאריצין ומשם יצא לאמעריקא
ונתקבל לרב בקי ראמשעסמער פ' נויארק ובעת אב"דק נויחזוען בסדינת
אמעריקא, מצד אמו הוא נין ונכד להנאון בדורו מיה מאיר אב"דק קאוונא
כהנאון החסיד איש אלקי מיה אריה ליב אב"דק לידא והגליל דהוראדנא,
בהרב מיה אליהו ארקום מקראקא:

הרב הנאון הדרשן הנפלא מיה בנימין פרידמאן שליטא, נולד
בעירנו בשנת תקצ"ט, ובבן ט"ז שנה הגיד שיעור ש"ס לפני קבוצת
בתורים בעירנו ויצא שמו בתור, העילוי מראשון ובחיותו כבן כ"ז שנה נתקבל
לרב בעיר מראק פ' ווילנא, ובחיותו כבן ל"א שנה נתקבל לרב ומרץ בעיר
אנטאקאלי פרור ווילנא, יש לו חבורים בכ"י, חתן של הרב המובהק מיה
יצחק אייזיק מקעליס, ובנו הוא הרב החכם המשכיל מיה אליעזר אליהו
פרידמאן בע"ס, בית ארויס ועוד ספרים:

הנאון החכם מיה צבי הירש נוראק שליטא יליד עירנו, שהיה אב"דק
האזענפוט וכעת אב"דק מיטאוי בקורלאנד, בן הרב מיה אהרן
נוראק שהיה שויב בעירנו והגיד ג"כ שיעור ש"ס לבעלי בתים בביהמ"ד הג',
חתן של הנאון הצדיק מיה אליעזר ליפמאן ליכטענשטיין אב"דק מוקום
בקורלאנד, ובניו חמה הרב החכם ד"ר פילוסופיא מיה אהרן דובער נוראק רב
בליבוי, והחכם השלם הר"ר מרדכי נוראק, הנאון מיה צבי הירש הני"ל יש
אתו בכ"י תרכה חדושי תורה, בנפ"ת, הלכה, ודרוש:

הנאון המופלא מיה חנוך העניך אייגעש שליטא יליד עירנו, כעת
הוא מנדולי המוצ"ס בוויילנא, חבר קנטרס נר"ל ורב הערך בשם
מנחת חינוך, ונדפס בסוף ס' עולת שמואל להנאון הגדול מיה שמואל
ליובצער מנדולי המוצ"ס בוויילנא שהוא ה"י אבי חותנו, הנאון הג"ל נולד
בעירנו בשנת תרכ"ד לאביו הרה"ג התה"ש מיה שמחה ראובן עדעלמאן הנקרא
שר העדולמי הנזכר לעיל:

הרב הגדול המפורסם מיה שלמה זרמן ביר שלום ראנדא שליטא
מראשון, הרה"ג הזה היה נודע ומפורסם בעירנו בשם, העילוי מסינסקי
ולוקח לחתן, להנכיר הנכבד הנריב המפורסם בצדקת פורונו ר' יוסף ראכעוויצקי
המכונה

המכונה ר', יאסעל טראקער' ע"ה וסמך בצוותא חדא בעירנו עם הנאון הגדול המפורסם מ"ה הל' אר"י ליבשיץ ז"ל הנאבד'ק לובלין בהיותו זה האחרון חתן להמפלגה המיוחדת הגדול ר' יעקב ר' נאמפל'ס בעיר ראסין, ונס הגיד שיעור ש"ס לבעלי בתים בביהמ"ד הג' בעירנו, וכעת דר בעיר קאוונא, חבר ס' אור ליש"ס, וחתנו הוא הרה"ג מ"ה מנהם מענדיל זאכער הדר בעיר ווארשא : הרה"ג הדרשן מ"ה [אלכסנדר] זיסקינד לעווין שליט"א יליד עירנו, כעת רב וממ"ף בביהכנס, בר' ישראל אנשי פולין בנויאדק, בן המפלגה היקר ר' שמואל יוסף לעווין סניד משרים בחברה תהלים בעירנו, בן המפלגה ר' אלכסנדר זיסקינד לעווין, אחי הרב המפלגה מ"ה שמואל לעווין רב מטעמים ור"ץ בעירנו, בני הרב ר' אהרן ז"ל :

הנאון המפורסם מ"ה יוסף יהודה ריב בלאך שליט"א יליד עירנו, שהיה ר"מ דק"ק טעלו ואח"כ היה אבד"ק ווארנא ובק"ק שאראווא , וכעת אב"ד ור"מ דק"ק טעלו, על מקום חותנו הנאון הגדול המפורסם מ"ה אליעזר גארדאן ז"ל שהיה אב"ד ור"מ דק"ק טעלו, בן המפלגה בתרי מ"ה סרדכי בלאך טראסין שנפטר בשנת תרנ"ז, ונין ונכד של הנאון החכם מ"ה מודרוס לוריא שהיה ספרא וריינא דק"ק ראסין [בימי הנאון המקובל איש אלקי מ"ה שמואל חסיד ז"ל טראסין] ונפטר בשנת תקע"ה ובצד אמו הוא נין ונכד להרה"ג המפלגה מ"ה דוב בער שהיה ר"ץ דק"ק ראסין ובסוף ימיו תקע אהליו בעיה"ק ירושלים ת"ו ושם מנוח בערך שנת ת"ר, וגם היה תלמיד בימי געוריו לרודו אחי אמו הנאון מ"ה מיכה זאב ב"ד יוסף ברוידא שהיה ר"מ דק"ק וועקשנא הנקרא בשם ר', משה'ל חר"ף שנפטר בשנת תרל"ג בן ס"ה שנה :

הנאון המפורסם בדורנו מ"ה יחזקאל ליבשיץ שליט"א יליד עירנו, שהיה אבד"ק יורבורג, ובק"ק בייסק, ובק"ק פלאצק, ובק"ק קאליש, וכעת נתקבל לאבד"ק קאוונא, חבר ס' המדרש והמעשה עה"ת, ובס' בית הל' נמצא ג"כ חרושי תורה סכנו, אחי הנאונים מ"ה אליעזר ליבשיץ אבד"ק וזונסקאוואלי, ומ"ה יעקב ליבשיץ אבד"ק קאנון, בניו של הנאון הגדול המפורסם מ"ה הל' אר"י ליבשיץ אבד"ק קובלין, בחנאון המפורסם מ"ה רובער זאב וואלף ליבשיץ אבד"ק סרעדניק, בן הנאון מ"ה חיים אבד"ק זימל ובק"ק סרעדניק, בן הרה"ג מ"ה אליעזר מיושבי ביהמ"ד הגראי ז"ל בוויילנא, בהרב מ"ה זכר"י ראטנער, ולמעלה בקודש הרבה דורות גאוני וגדולי ישראל, וגם הוא נימו של הנאון מ"ה שבתי שפירא אבד"ק גארוד :

הרה"ג החיב מ"ה יצחק רייצר שליט"א טראסין, שהיה אבד"ק קרוק פלך

פלך מובאק, וכעת נתקבץ לאבריק פילופאוע פ' הניז, אחיו של הרהנ מריה
מנחם מענדל צימראן מווינקי, ושל הרהנ ר' שמעון צימראן מסעלו:
הרהנ המוכח מריה יהודה לייב הכהן קוועלאוויץ שליט"א שהיה
רב דק"ק קוצין מחוז באברויסק, ובק"ק צירין מחוז נאווההרדאק, ורי"מ
דק"ק מאווריג, וכעת ר"מ בעירנו בקלויז, חיי אדם, הובא בס' הדרת מרדכי
בחלק השני בסיומן ל"א, כן הרב המופלג המפורסם מריה שניאור זלמן הכהן
מעיר לויבמש:

הרב החכם השלם מריה ארי' לייב נארהאן שליט"א, נולד בקעלים ונתנדל
בעירנו, וכעת הוא בעיה"ק ירושלים ת"ו, חבר, הזון האמונה והשנחה,
בית המקרא, בנינים ופעלים, באור על סדר התפלות עפ"י חוקי הלשון,
ובקורת על גוסחי התפלות ומקור מחצבתן, מסלול ודרך, משפמי לשון עברית,
דרך ישרה, וגם נמצא ממנו הרבה מאמרים במכתבי עתים אשכנזים לחכמת
החעסיע ותורשת המעשה, כי תרש חכם הוא בחכמת התרכבה, מעניינשער
חעסיקער, וגם נמצא ממנו מאמרים ב,הכרמל" וב,הלבנון" וב,כנסת ישראל":
הרב הגאון ההרף מריה מרדכי שאליט שליט"א יליד עירנו, המכונה
ר' מאמעל לאנקעווער, כעת רב ומרץ בקאוונא בפרוד הר - ירוק,
זין ונכד של הגאון הנ' מריה יהודה אבריק פאקראי, וחותן של הרב הנ"מ
נחום גרשון ברלין אבריק האראדניע פלך משערנינוב:

הרב החכם השלם מריה יצחק עדעלמאן רבית אייגעש
שליט"א יליד עירנו, כעת רב בביאליסטאק, חבר, אבות שרשי לה"ק,
אמרי מבשר, דברי מבשר, השוה והמשה, השקפות התלמודהעיה"ט,
חכם ושר, ידות המרות, ידות להקים, ילקוט הערולטי, ילקוטי שושנים,
והמבע, מלון השתים, מרות הוכות והשיחות בתלמוד, מערת ערוגים, משלי
התלמוד, פתנטי התלמוד, ציוני השמות, קורות בן עני, שמות המקומות
שבש"ס בבלי, אחי הגאון המופלא מריה חנוך העניך אייגעש שליט"א מנדלי
המוציא דק"ק ווילנא, בני הרהנ החכם מריה שמחה ראובן עדעלמאן מראשין
הנקרא, שר הערוגמי:

הרהנ החריב הדרשן הנפלא מריה שמואל יוסף שהם שליט"א יליד
עירנו, שהיה אבריק דארשונישאק, וכעת אבריק ווילקי פלך
קאוונא:

הרהנ עריו גאון מריה שמואל חנוך אלטמונער שליט"א, שהיה ר"מ
בעירנו בביהמ"ד הנ', וכעת דיין דק"ק קריניק, יש לו הרבה תלמידי
תורה בכי:

הרה"ג המובהק מרה שמואל ב"ר אברהם חצר שליט"א יליד עירנו
 כעת אבד"ק סלאבאדא פליך סובא"ק :

הרה"ג החריב מרה שלום טובי ניווידעל שליט"א יליד עירנו, כעת
 חושב בעיר זאנער חדש, הובא ממנו חדושי תורה ב"קובץ יגדיל תורה"
 כסימן כ"א פלפול במס' ב"ב קב"ד בכור נוסף פי שנים הנדפס כארעסא בשנת
 תר"ט, בן המופלג הרד בנימין ביינוש ניווידעל מראשין, בהנאון מרה שלום
 טובי אבד"ק שווינצאן, אחי הנאון החדיף מרה אליהו מאיר מראשין, בניו
 של הרה"ג מרה ברוך מע"ח סונינדט, אחי הנאון מרה משה יהושע ראבינאוויץ
 סווינצאן, בניו של הנאון מרה בנימין ביינוש מע"ח סונינדט, בהנ"ט שלום
 אב"ד בע"ח סונינדט, בהנ"ט זבולון יהושע אב"ד בע"ח סונינדט :

הרה"ג ר' חיים הלוי הערצמאן שליט"א יליד ותושב עירנו, חבר ס'
 דברי הפורים פירוש על מניחת אסתר וס', המבאר על אגרות
 הש"ס, וגם הובא ממנו חדושי תורה, בקובץ יגדיל תורה כסימן ל"א הנדפס
 בארעסא בשנת תר"ט, ועד בכסה מכ"ע נמצא ממנו חדושי תורה בן המופלג
 בתי"ו מו"ה שלום הלוי הערצמאן מראשין שנפטר בשנת תרס"ט :

ואחרון אחרון הביב; בני אהובי הרב הגדול החריף ובקי ירא מרה זלמן
טובי מארקאוויץ שליט"א, נולד בעירנו ביום א' י"ב אלול

שנת תרמ"ט, בילדותו הצטיין בכשרונותיו הנשגבות, וכיחוד בבח זכרונו
 הנפלא, למד בישיבות אחדות, ואח"כ למד בהישיבה הק' דק"ק טעלז כארבע
 שנים, ומפני סבת התבכרה הגדולה שהיתה שמה (כ"ב — כ"ד תמוז תרס"ח)
 נאלץ הוא לעזוב את הישיבה הק', ובא אח"כ לישיבת וואלאזין ולמד שמה,
 ושם פוקח לתת להרבני הנכבד המופלג מוקד ורחים רבנן ר' **יוסף יוזר**
פערסקי נ"י זקן — העדה בעיר **וואלאזין**, שזה האחרון חתן להנאון
 הצדיק מרה שמשון ז"ל שהיה אבד"ק טראב וראבד"ק וואלאזין בע"ס
 זכרון שמשון חדושי הלכות ופסקי דינים בני הרה"ג הג"ל נסמך להוראה
 משני נאוני ישראל שליט"א, ויש לו חדושי תורה בכ"י, וכתב ד' לכהן במשמרת
 תרבנות, וזאת תהי' נחמתי בעניי; מצד אמו תח"י היא זונתי הוא חוסר מנוע
 הישר הצ"ר שניאור שהיה שר הכסף (מיניסטער פינאנס) במדינת אוגנרן ונהרג
 על קדוש השם אשר אחרי פטירתו החלו בניו לחתום עצמם בכינוי משפחתם בשם
זק"ש, ר"ת זרע קדושים שניאור, ובנו של ר' שניאור זה היה הג' הצדיק הנכבד
 המפורסם מרה אברהם (טייץ ואסלבר) זק"ש אשר בא לגור מערי אשכנז,
 ואוה למושב לו בעיר ווילנא הסעמירה, והיה טראשי פרנסי דארבע ארצות
 וגמצא חתום שלישי על כתב רבנות של הנאון מרה שמואל אב"ד האחרון דק"ק
 ווילנא בשנת תק"י :

תולדותי מה שכתב הרה"ח הסופר מר' בנציון אייזענשטאט
ניי כעת רב ומטיף בעדת בל ישראל בעיר ברוקלין אצל
נויארק. מחבר ס'. דור רבני וסופריו ו' חלקים ועוד:

זה ספר תולדות החכם ר' משה מארקאוויץ שלימ"א אשר מראסין
העיר, על ברכי הורים עניים נולד, ותהי' הורתו ולדתו שלא בעושר,
ויתחנך בדרכי אביוני נערי בני ישראל, והאיש משה עניו מאד מחציו ולמטה
ארם פשוט, אבל מחציו ולמעלה רוח אלהים מפעמת ומתנוססת בקרבו והיא
היא עוררתהו אל אהבת חקרי התולדה לדעת מה לפניו בישראל בימים הראשונים,
ומשה מסתכל באספקלריא המאירה לתוך תורה של תולדותינו, כי נגש אל
ערפליה וירא העננים הכבדים הסובכים את שמה, והוא המשובח והמפואר
בעצם זכרוננו הנפלא המפליא רב והמבהיל רוח ונפש בבקאותיו בסודי הדרות
של הגאונים הראשונים והאחרונים גם יחד, בא ותלמדנו בידו ומשנתו ברורה
לברר כל הלבנתא נבירתא, כא אליכא דאמת, כפי רוח מבינתו העמוקה בענין
הנכבד והנעלה הזה אשר כבר העידו גדולים חקרי כל הצמיינות כי מוטחה
ובר סמכא הוא, שכדאי והנכון הוא לסמוך עליו דאין שום פקפוק כלל, החכם
ר' משה הנ"ל נולד בשנת תרמ"ז בעיר נאמאקסט מחוז ראסין לאביו ר'
שלמה ולטן, ולאמו מרת עטא [אביו נפטר בשנת תרכ"ד י"ד אדר (בהיותו כבן
ס' שנה) ומני"ב בראסין על ביה"ק הישן, ואמו נפטרה בשנת תרנ"ג ר"ח
אדר ומנותחה כבוד נ"ב בראסין על ביה"ק החדש] ובשנת תרכ"ז קבע דירתו
בעיר ראסין, חבר ס' שם הגדולים השלישי בשני חלקים ת"א מערכת גדולים,
ח"ב מערכת ספרים, יכול בקרבו שמות גאוני ונרדלי ישראל, נרדלי היחס,
אנשי שם, אשר בארץ נודעו בתורתם ובחכמתם, רבנים ומורי, ששמשו
בבהונתם בכל תפוצות ישראל, ומחברי ספרים, מהם גם רבים אשר היו מלפני
הבעלי שמות הגדולים החרש והישן, ומהם אשר קצו בסקים שראוי להאריך,
ונדפס בוויילנא בשנת עת"ל [עד חצי האות א'] וגם חבר המסכתות הלז, לקורות
ערי ישראל ורבניהם ראסין, קיראן, נאואהרדאק, ויש עוד אתו בכתובים
ביאגראפיות של חכמי ומשכילי זמנינו, וגם כתב, הערה על הערה בהמליץ
שנת תר"ס נוסע כ', גאלון בכות' בהמליץ שנת תרס"ב, ועוד, וגם כתבו
עליו לשבח בכמה סכ"ע, מהם וואסמאר, המליץ, הצפירה, הזמן, ועוד בכ"ע.

ויוחך משה למשפחת מארקאוויץ את פני הטבנים בעם להמליץ טוב עבורו
ולשהתדלף לטובתו למען תהי' לא ידו, יד משה הכבדה והסנורה בכבלי

עוני, להוציא לאור עולם את רובי תורתו כדברי ימי גדולנו יקרות משפתותינו
המיוחסות בישראל שהן הסה לתפארת לנו, ויבא גם אלי צעיר הסופרים
שמתעסקים בעריכת תולדות, דור רבני וסופרי צבקש איזה מלין לחסדי,
והנה קנא קנאתי למשה זה במחנה כסופרים התולדותיים, ראיתו בחנתיו
ונסתיו, והנה תורה ספוארה בכלי בלתי טיפה, חסר עתיק ישן גושן בכלי
גם ופשוט שמשמט בתוכו עדן ועדנים, והנה זה הסראה הראה לי כי סיני
בקדש הר שפל נמוך וקמן מאוד חסדו אלהים לשכתו, ומטנו יצא אורה זו
תורה ולקח טוב, ואמר לו יאשר חיקך לאורייתא, ועלה והצליח במלאכת
הקדש, וראה עמינו כי שם חכם נקרא עריך וכבוד יכבודך בקהל נבונים
ומעשיך יקבוצך להחזיק בימינך, ומטיבך יתברכו מסקור הברכות, בברכת
ציון. **בנציון איזענשטאט** מחבר ס', דור רבני וסופרי ועוד, כ"ה תמו
התרס ווילנא :

וזאת למודעי, מפני כבוד הרבר לתאר את כל הנזכרים פה בתוארים ראויים לפי
כבודם, ע"כ אזכרם כלי תוארים מיוהדים, ואתם הסליחה :

ראויים

בתי מדרשיה

ה

בית הכנסת; נבנתה זה יותר ממאה שנה, ועומדת בחדד נאונה ויפה
באמצע העיר, אין בכית הכנסת כזאת כמעט בכל מדינת
זאטם, הגבאים ר' לייב קאפלאן, ר' יעקב מאיר שניטקין, ר' פנחס קאפלאן;
בית המדרש הגדול; נבנה ונתיסד בזמן אחד של ביהכנים, החברות;
גם, משניות, שרע, סגורת המאור, תהלים, ועוד,
הגבאים, ר' יוסף יצחק ראווידאוויץ, ר' מנחם מענדל ליפשיץ, ר' משה דוד
שונאם, ור' אברהם יצחק עפשטיין שמש ומגיד שיעור משנה ושריע ומגורת
דמאור, שם :

קלויו חיי אדם; נבנה ונתיסד בשנת תר"י, החברות כג"ל, הגבאים,
ר' ברוך לעוונוער, ר' משה מוזיקאנסקי, ר' שלמה
בלעך, והשמש רשם המורה הסציון ר' צבי לייבאוויץ :

קלויו חסידים; נבנה ונתיסד בשנת הרי"ב על מקום הבית ששם ישבו
ולמדו הג' חסידים ובראשם הגאון המקובל מריה שמואל
חסיד ז"ל, החברות כג"ל, הגבאי ר' אהרן צטת וואלפע :

קלויו

קדויו גאברילאוויץ; נבנה זה כששים שנה ע"י הסנה הגביר ר' אבא גאברילאוויץ בתצירו, התכרות כנ"ל, הנבאים, ר' אברהם אל"י פאסעל, ר' חיים טשה וואלאזענסקי:

קדויו רובלים [קאראבערניקס] נבנה בשנת תר"ך, התכרות כנ"ל, הנבאים, ר' זיסל חוויידאן ר' משה שאמשענאוויץ, ר' עזריאל אהרנסאהן:

קדויו עין יעקב [בלאזים] נבנה בשנת תרכ"ד, התכרות כנ"ל, הנבאים, ר' נחום שאבאשעוויץ, ר' לייב שלאמאוויץ, ר' אהרן פיין:

קדויו עושי כבעים [קירזנערס] נבנה בשנת תרכ"ז, התכרות כנ"ל, הנבאים ר' יהושע העשיל מאנילעווסקי, ר' גבריאל הלם [מנהיג ומאסף ג"כ שמה יותר מל"ג שנה], ר' מרדכי פערלאוו:

מוסדות הצדקה והחמד

תלמוד תורה; מתנהגת היטב עפ"י למודים קבועים נמרא, תנ"ך שפ"ע ודקדוקה, מפי שלשה מלמדים כל אחד למוד ידוע,

ועל הטוב יזכרו המורה המצוין וממחה ר' אהרן ארכסנדר גאלרבערג ש"י, והמורה המצוין המופלג ר' ואב יצחק הכהן שלאמאוויץ ש"י, הנבאים: הראשו, הגביר המופלג בתנ"י עסקן—צבורי הר"ד משולם פישל בעהר ש"י, הר"ד רוב משה אבראמאוויץ רב העדה, הרב ר' שמעון ראדפמאן, המופלג ר' אליעזר לעווין: מרת'ת הזאת יצאו הרבה לומדים גדולים בתורה ואנשים ישרים:

ביקור חולים בגין ספואר ובסדרים נכונים להשגיח על החולים, ויש בה רופא מוטחה ד"ר משה יצחק ב"ד יוסף מאנקאווסקי,

וחובש ר' יעקב קראסנעסמאוו, הנבאים הר"ד משולם פישל בעהר הג"ל, והר"ד מאנקאווסקי הג"ל, ועל הטוב יזכר שם המנות המופלג בתנ"י ר' לייב זאראנקיסקער בעד עמלו הרבה באמונה בתור משגיח, ועתה מלא מקומו לטשינה המופלג היקר העסקן ר' אברהם יצחק גראדניק ש"י ומפקח היטב על ביה"ח הג"ל:

חברת מושב זקנים הישן, נוסדה בשנת תרס"ז ע"י המורה המצוין ה"ר אברהם אל"י פאסעל ג"י, לחטוך את זקני עניי עירנו בתמיכת כסף בכל שבוע, בראשית התיסדותה נתמכו כמ"ה זקנים וזקנות, ה"ר הג"ל יש אתו מסודר לרפוא (א) מאמר על דבר הקנינים ב"ח, קניהוהקנאה, השתעבדות והתחייבות, (ב) איוב, בתרגום זרנוני עפ"י שיטת המורים עם הערות קצרות, ועוד חכמים בכ"י:

בית מושב זקנים החדש, נסד בשנת תרס"ט ברשיון הממשלה. מיסודו של הנביר הנדיב המנוח ר' אבא סאלאווייצק מפעמערברג, שהשאר בצוואתו הון כ"ד אלף ר"ב, והנהג בהבאנק עד שעלה לסכום ל"ו אלף וה' מאות ר"ב, ועתה הוציאו מהבאנק את הכסף הנ"ל ונתנו שלשה אלף ר"ב להביקור תלמי וח' אלף וה' מאות ר"ב קט בית חומה וכל מכשיריה, וכל אלף ר"ב מונחת על קרן קיימת, הבית, מושב זקנים החדש הזה הבנוי במכלל יופי ובפאר והדר עצהוים ומתנהג במידור טוב ויפה, הן בארוחותיו, הן בנקיותו, גם יש שם ביהמ"ד לזקנים, ובית המרחץ, וגן יפה ונעים אצלו, ומתנהגת בעין פקידה ויפה על הזקנים האלו בכדי שתהא להם ודעתם מיושבת עליהם לכלות ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים; הנבאים העסקן החרוץ ר' משה הלל בר' יהודה בערינשמיין, ר' צבי יעקב מאור, ר' נחום שאבאשעוויץ, ר' יהושע העשיל סאנילעווסקי, ר' לוי קאפלאן, ר' פנחס קאפלאן, והמשגיח ר' שרגא בעקער;

הכנסת אורחים נתיסדה משנים קדומות, ובשנים האחרונות ה' המנהל הראשי הרב הצדיק המנוח ר' יעקב שיין ז"ל, ועתה עומד תחת השגחת איוה בעה"ב ובראש העסקן החרוץ ר' נכריאז בר' שניאור אלימלך תלם עורך דין, והבית להכנסת אורחים הזה נדב לעולמים המנוח היקר יריא ר' יעקב אשר בר' אברהם ליפשיץ כ"ץ:

גטילות חסדים יש בעירנו שלשה, א' ביהמ"ד הג', ב' בקלויז חסידים, ג' בקלויז חיי אדם, ומבונים על זה נבאים נכבדים, ומתנהג בסדר יפה:

בית הבאנק נסד ע"י השתדלות הנביר היקר המצוין ביראתו ובצדקתו, שעסק כל ימיו בצרכי צבור באמונה הרבני ר' משה יצחק קאמבער ושחל"ח בשנת תרס"ה כ"א שבט ומנו"כ על ביה"ק החדש, כן הנביר היקר המצוין המנוח ר' יעקב חנוך זונדיל קאמבער ע"ה; ועתה מנהיגי המוסד הזה הסה, א' פראוולעניע, הוישב ראש הר"ר משולם פישל בעהר הנ"ל, חברים, הרוקח ר' דוד ראזענבלום, ר' שלמה איסערליס, ב' סאוועט, הוישב ראש, עורך דין מאיר [מאקס] לעווי, החברים הר"ר רוב מנשה אבראמאוויץ רב העדה, ר' יהודה וויגאדסקי, ר' נחום שאבאשעוויץ, ר' מנחם מענדיל ליפשיץ, ר' לוי קאפלאן, והמופר ומזכיר ר' נתן נטע זאקהיים:

בית הבאנק השני, א' פראוולעניע, הוישב ראש ר' לוי בלאך, החברים, ר' משה גארראן, הוויבש ר' יעקב קראמנעסמאור, סגנים

סגנים, ר' יהודה ורנארסקי, ר' עזריאל מנדלר, ב' מאורעם, הושב ראש, ר' אלעזר פערלאוו, חברים, ר' חיים צבי פרידמאן, ר' שמעון נעץ, ועוד, והסופר ומזכיר ר' נתן נטע זאקהיים הנ"ל:

אגודת נשים [פרויען-פעראייין] נוסדה ע"י הר"ר משולם פישל בעהר הנ"ל, וע"י האשה הצנועה אשת חיל מרת פריידע מלכה ע"ה, האגודה נתיסדה לתמוך וילדות עניות ולעזר לשאר צרכים לחולות, ולע"ע עוסדת האגודה עצמורט:

רינת הצדק נוסדה משנים קדומות ע"י נכאים נבחרים, אבל לע"ע מצב החברה בשפל המצב, וראוי להתחזק:

חברה קדושה לפי ידיעתנו ולפי השערתנו נוסדה משנים היותר קדומות כמעט בעת שתתחיל להתחיל השוב היהודי בעירנו זה ערך שלש מאות שנה, הפנסק העתיק הקודם נשרף בשנת תקצ"א, ואח"כ נכתב מחדש בשנת תקצ"ב, ובשנת תרכ"ה נשרף הפנסק זה נ"כ בהשריפה הגדולה שהי' בעירנו, וחב"ל על ראב"דן, ובשנת תרכ"ז נכתב מחדש הפנסק של הח"ק ע"י הסופר הח"ק המופלג ירא המנוח ר' צבי מרגליות ע"ה, ובשנת תרל"ה מצא לנכון למסור את עבודת הפנסק ליד המופלג היקר השלם, ר' אריה פרעס ש"י והוא בעל ביה"ק נ"כ, מצוין וחרוץ גדול, ונתון להרבה משמרות בעירנו, בעל קורא גפלא בביהמ"ד הג' דעירנו, ומהל מוכתק וטומחה, סופר ומזכיר כמעט מכל החברות זה קרוב לארבעים שנה, והוא בן להמופלג בתו"ר ר' מרדכי טובי' ב"ד אריה שהיה שריב בלדעוויאן בארבעים שנה, ממשפחת הג' הגדול מ"ה שאול טובי' קאצנעלענבויען מעיר שאו"ל שנפטר בשנת תרי"ב בחודש אייר:

זקני העיר מספרים כי עירנו, **ראסיין** היתה שייכת לאדון אחד בשם **שטאלניק**, יש"ו הוא הי' איש קשה ורע מעללים, שהבכיר אכפו על בני העיר במסים וארנונות, וכאשר לא בא לדי' גובינא מחיים, לא הציח לקבור את המת עד שסלקו הוורשים את המס בשלימות, פעם אחת מתו בזמן קצד כשבעה אנשים, אשר הי' נושה בהם את המסים, וכאשר לא נתן לקבור אותם הניחו אותם בביהכנים והיו מונחים עד שהיו לברות לשיני העכברים, אולם ר' נקם נקמתם מבנו ועגש להעריץ הוה כרשעו, פעם אחת, כישבו על

על הסוס לרכוב השתנע הסוס פחאום וקפץ ודלג בדהרותיו האכזרים עד שהפיל את רוכבו אחר וסת בסקילה, המעשה הזה אירע בכ"א בסלו ולא נדע באיזה שנה היתה, כי בהשריפה הגדולה שהיתה בעירנו בשנת תרכ"ה נשרף גם הפנקס ונסתם כל חזון מקורות עירנו, על המאורע הזאת קבעו הרבנים וסוכי עירנו, תענית' ולאמר סליחת ביום כ"א בסלו בכל שנה ושנה, ועד לפני שנים מספר נהנה עוד קהלתנו להחזיק בתענית הזה עם אמירת סליחות ; אספתי ממקורים נאמנים, מישה מארקאוויץ.

בעל הסכר ס', שם הגדולים השלישי' בשני חלקים:

